

मूल्य ₹ १५/-

हसती दुनिया

(मशरी)

अंक ६ • वर्ष १८ वे • पृष्ठे ५२ • जून - २०२१

जागतिक योग दिवस

हसती दुनिया

(मशळी)

अंक ०६ • वर्ष १८ वे • पृष्ठे ५२ • जून - २०२१

बालकांच्या बौद्धिक आणि आध्यात्मिक विकासाची आगळी वेगळी भेट

(पंजाबी, इंग्रजी व हिंदी भाषेतसुध्दा प्रकाशित)

संपादक
राजेंद्र थोरात
(अवैतनिक)

सजावट व चित्रे
स्वप्निल वि. ऱ्हाटवळ

राजनंदन कृ. पिंपळकर • श्रीकांत द. पाटील

संत निरंकारी मंडळ (चेंबूर) करिता मुद्रक व प्रकाशक श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव यांनी ही हसती दुनिया पत्रिका एम.पी.प्रिंटर्स, बी-२२०, फेस-II, नोएडा-२०१३०५, जिल्हा-गौतम बुध्द नगर (उत्तर प्रदेश) येथे छापून संत निरंकारी भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - ४०००१४. येथे प्रकाशित केली.

कार्यालयाचा पत्ता

५०, मोरबाग रोड, संत निरंकारी सत्संग भवन,
दादर, मुंबई - ४०० ०१४

ई-मेल marathihastiduniya@gmail.com

Website : www.nirankari.org

लेखकांच्या मताशी सहमत असणे अनिवार्य नाही

देश	1 वर्ष	3 वर्ष	5 वर्ष	1१ वर्ष
भारत/नेपाळ	₹ 150	₹ 400	₹ 700	
यू.के.	£ 15	£ 40	£ 70	£ 150
यूरोप	€ 20	€ 55	€ 95	€ 200
अमेरिका	\$ 25	\$ 70	\$ 120	\$ 250
कॅनडा/ऑस्ट्रेलिया	\$ 30	\$ 85	\$ 140	\$ 300

मासिक पत्रिकेविषयी चौकशीसाठी हेल्प लाईन : ०२२-२४१० ५७४९

स्तंभ

- दोन शब्द ०४
- विचारपुष्प १२
- शब्दकोडे १५
- वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे २२
- दादाला विचारु या २३
- वाढदिवसाच्या शुभेच्छा २६
- दिव्यवाणी २९
- हसा मुलांनो हसा ३०
- आरोग्याचा मंत्र ३४
- सामान्य ज्ञान ४५
- चित्र काढा आणि रंग भरा ५०

चित्रकथा

- आजोबा १६
- किट्टी ३८

विशेष व प्रेरक प्रसंग

○ व्यक्तिविशेष	०८
○ तेजस्विनी	२४
○ भ्रमंती	३२
○ समर्थ दर्शन - भाग ७४	३६
○ संतकथा	४२
○ प्रेरक प्रसंग	४७
○ मत्स्यजगत	४८
○ विश्वजगत	४९

४३

४६

कथा

○ ऋणानुबंध	०६
○ जीवनाचा आनंद घ्यावा	१०
○ निःस्पृहता	२०
○ लोभाचे फळ वाईटच	४३
○ जाणीव	४६

४८

४९

कविता

○ जागतिक रक्तदान दिन	२५
○ तो असतो फक्त बाप.	२८

निसर्गाविषयी कृतज्ञ होऊ या

एक नव्वद वर्षाचे आजोबा बदामाचं झाड लावत होते. ते पाहून एका जिज्ञासूने त्यांना विचारले, “अहो आजोबा, हे बदामाचं झाड लावून तुम्हाला काय फायदा आहे? हे झाड मोठं होऊन त्याला फळं येईपर्यंत तर दहा-पंधरा वर्षे तरी सहज लागतील” त्यावर आजोबा म्हणाले, “या झाडाचा मला उपयोग झाला नाही म्हणून काय झालं? तुमच्या सारख्या तरुणांना, पुढच्या पिढीला तर नक्कीच उपयोग होईल.”

मित्रांनो, निसर्गाविषयी ज्याच्या मनामध्ये कृतज्ञता असते, तोच अशाप्रकारे कार्य करू शकतो. अशाच एवढा निसर्गावेड्या अवलियाकडून मला वृक्षारोपणाची एक चांगली युक्ती मिळाली. ते गृहस्थ प्रत्येक सीझनमध्ये येणा-या फळांच्या बिया गोळा करून त्या सुकवत आणि थोड्या थोड्या बिया घेऊन कागदाच्या पुरचुंड्या बांधून ठेवत. मे- जून महिना आला, की कुठे फिरायला निघाताना त्या बियांच्या पुरचुंड्या आपल्या बॅगेत टाकून घेत. गाडीतून जाताना रस्त्याच्या बाजूला किंवा घाटमाथ्यावरून जाताना डोंगराच्या कडेला बियांच्या पुरचुंड्या फेकत. याबद्दल त्यांना विचारले असता ते म्हणाले, “वृक्षारोपण करण्यासाठी मुंबईसारख्या ठिकाणी जमिनी शिल्लकच नाहीयेत. मग वृक्षारोपण करणार कुठे? वृक्षारोपणाच्या कर्तव्यापासून वंचित राहायला नको म्हणून ते काम मी अशाप्रकारे करतो .

जून जुलै महिन्यामध्ये पावसाला सुरुवात होईल. मी फेकलेल्या बिया रुजतील. त्यांची छोटी-छोटी रोपं तयार होतील. सगळीच रोपं मोठी होतील असं नाही; पण त्यातलं एखादं तरी रोप मूळ धरेल, वाढू लागेल. त्याचा वृक्ष होईल. बी टाकण्याचं माझं काम मी करतो, पुढे निसर्ग त्याचं काम करतो. यासाठी मला कुठलाही खर्च नाही, कष्ट नाहीत.”

अगदी खरं आहे हे! निसर्गातील वारा, वाहतं पाणी, पक्षी यासारखे घटक नकळतपणे बीजप्रसारण करत असतात. आपण पाहतो पक्षी फळं खाऊन इतरत्र बिया टाकतात. त्या बिया जिथे कुठे पडतील, तिथे रुजतात. विहिरीच्या कठड्यावर किंवा भिंतींवर पिंपळाची झाडं उगवलेली दिसतात. पक्ष्यांच्या विष्टेतून पडलेलं बी तिथे रुजतं. पक्षी जर आपलं बीज रोपणाचं काम नकळतपणे करून निसर्गाचं ऋण फेडत असतील तर मग आपल्यालाही अशाप्रकारे वृक्षारोपणाचं कार्य करायला काय हरकत आहे? तेवढंच निसर्गाच्या ऋणातून थोडफार उतराई होता येईल.

निसर्गा विषयी कृतज्ञता व्यक्त करण्यासाठी भाषणांची आणि घोषणांची गरज नाही किंवा वृक्षारोपणाच्या कार्यक्रमाचे फोटो प्रसिद्ध करून बडेजाव मिरवण्याचीही आवश्यकता नाही तर युक्तीप्रयुक्तीने वृक्षारोपण करत राहण्याची गरज आहे.

- राजेंद्र थोरात ...

हसती दुनिया (मराठी)चे सहसंपादक

आ. सुरेश तिलोटकर जी अंतंतात विलीन

बहुआयामी व्यक्तिमत्व असलेले आपले सहसंपादक आदरणीय सुरेश तिलोटकरजी यांनी दिनांक २६ एप्रिल २०१९ रोजी आपल्या नश्वर देहाचा त्याग केला. त्यांचे वय ७९ वर्षे होते.सर्वजण प्रेमाने त्यांना बाबा म्हणत.

दिनांक १ जून १९४२ रोजी सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील देवगड तालुक्यात धालवली कोर्ले या गावी त्यांचा जन्म झाला. त्यांच्या आईचे नाव काशीबाई आणि वडिलांचे नाव देऊ असे होते. त्यांचे कुटुंब धार्मिक वृत्तीचे असल्यामुळे अध्यात्माची आवड त्यांना बालपणापासूनच होती. १९७३ साली कामानिमित्त मुंबईला आल्यानंतर निरंकारी मंडळातील महापुरुषांशी त्यांचा परिचय झाला. त्यांनाही सत्संगाची गोडी लागली. वयाच्या तिसाव्या वर्षी मिशनचे महान संत ऋषी व्यासदेवजी यांच्याकडून त्यांना ब्रह्मज्ञानाची प्राप्ती झाली. अध्यात्मातील सर्व शंका दूर झाल्या. बेताचेच शिक्षण असलेले सुरेशजी शीघ्र कवी व गीतकार होते. सद्गुरुची कृपादृष्टी झाल्यानंतर त्यांच्या अंतःकरणातून पहिले गीताचे बोल उमटले – ‘सद्गुरुच्या या सामर्थ्यावर घेतो श्वास सुखाचा...’ आजही हे गीत मिशनमधील भक्तगणांच्या मनामनात हे कोरले गेले आहे. सुरेशजी यांचे खरे नाव सूर्याजी; परंतु ते नाव उच्चारण करायला अवघड वाटत असल्याने ऋषी व्यासदेवजींनी त्यांचे नाव ‘सुरेश’ असे ठेवले. पुढे याच नावाने ते ओळखले जाऊ लागले. कवी, गीतकार,लेखक, अनुवादक, गायक, ढोलकी व हार्मोनियम वादक अशा विविध कलागुणांनी युक्त असलेल्या सुरेशजींचा २००३ साली निरंकारी मराठी साहित्य अवलोकन समितीमध्ये समावेश करण्यात

आला. त्यांनी स्वतः अनेक गीते लिहिलेली असून महाराष्ट्रातून येणाऱ्या असंख्य गीतकारांची गीतं तपासून, त्यांचे पुनर्लेखन करून गीतसंग्रह रूपाने ती प्रसिद्ध करण्याची सेवा त्यांनी शेवटपर्यंत निभावली.

मिशनचा महान ग्रंथ संपूर्ण अवतारवाणी या ग्रंथाचा मराठी अनुवाद १९७६ साली त्यांनी केला.

१९७७ च्या निरंकारी संत समागम प्रसंगी तत्कालीन सद्गुरु बाबा गुरबचनसिंहजी महाराज यांच्या शुभहस्ते मराठी अवतारवाणीचे लोकार्पण करण्यात आले. त्याचप्रमाणे सद्गुरु माता सविंदर हरदेवजी यांच्या आदेशाप्रमाणे हरदेव वाणी ह्या ग्रंथाचाही मराठी अनुवाद त्यांनी केला.

मिशनच्या पत्र-पत्रिका विभागात १९७३ पासूनच त्यांचे योगदान होते. पुढे २००४ मध्ये हसती दुनिया हे मासिक मराठीत प्रकाशित करण्याचा आदेश सद्गुरु बाबा हरदेवसिंहजी महाराज यांच्याकडून मिळाला. त्यावेळी त्यांना सहसंपादकाची सेवा प्रदान करण्यात आली. या मासिकासाठी त्यांनी दिनविशेष व प्रसंगानुरूप बाल कविता, छान छान गोष्टी लिहित मासिकाची अखेरच्या क्षणापर्यंत सेवा केली. बालकांसाठी विविध विषयांवर नाविन्यपूर्ण कविता लिहिण्याचा त्यांचा सदोदित ध्यास असे.

असं अष्टपैलू व्यक्तिमत्व लाभलेले सर्वांचे लाडके बाबा देहरूपाने जरी आपल्यात नसले तरी गीत-कविता रूपाने अबालवृद्धांच्या मनामनात सदैव राहतील व त्यांचं साहित्य भावी पिढ्यांसाठी सदैव मार्गदर्शक ठरेल यात मुळीच शंका नाही. हसती दुनिया(मराठी) परिवाराकडून त्यांना विनम्र अभिवादन! शतशत कोटी नमन!!

हसती दुनिया
जून २०२१

ऋणानुबंध

ऋणानुबंध म्हणजे मागील जन्मातील काही गोष्टींची देवाण-घेवाण पूर्ण होण्यासाठी या जन्मात आपल्याला प्राप्त झालेली परिस्थिती, भेटलेली माणसं आणि त्यांची कर्म. तसेच त्यांच्याशी असलेले आपले संबंध.

प्रभू रामचंद्र वनवासात असताना त्यांना अनेकांनी सहकार्य केले. त्यामध्ये वानर, अस्वल, गिधाड, खारुताई असे अनेक प्राणी पक्षी होते.

त्यात मोराचेही नाव घेतले जाते. वनवासाच्या काळात माता सीतेला तहान लागली, तेव्हा श्रीरामाने सर्वत्र बघितले. पण पाणी कोठेच मिळेना. सर्वत्र जंगलच दिसत होते. तेव्हा श्रीरामाने पृथ्वी मातेला प्रार्थना केली की, जेथे कोठे पाणी असेल तेथे जाण्याचा मार्ग आम्हांला दाखव. तेव्हा एक मोर तेथे आला व श्रीरामास म्हणाला, “येथून थोड्याशा अंतरावर एक जलाशय आहे. चला मी आपणास

दाखवतो;पण मार्गात मी उडत उडत जाईन आणि आपण चालत येणार, त्यामुळे चुकामूक होऊ शकते. म्हणून तुमच्या मी मार्गात एक एक पंख टाकत जाईन. त्यामुळे आपणास मार्ग सापडेल व आपण जलाशयाजवळ पोहचाल“ .

आपणास माहिती आहे की, मोराचे पंख हे विशेष काळी एका विशेष ऋतुमध्येच तुटून पडतात. पण ह्या विरुद्ध जर पंख निघत असतील तर त्याचा मृत्यु होतो आणि तेच झाले. त्याचे पंख निघत होते, त्यामुळे त्याचा मृत्यूचा काळ जवळ आला होता. तेव्हा मोर म्हणाला की, मी किती भाग्यशाली आहे की, जो जगाची तहान भागवतो, त्या प्रभूची तहान भागवण्याचे सौभाग्य मला प्राप्त झाले. माझे जीवन धन्य झाले. आता मरताना माझी काही इच्छा उरली नाही.तेव्हा मर्यादा पुरुषोत्तम श्रीरामाने मयुरास म्हटले की, माझ्यासाठी जे मयूरपंख काढून मार्गात टाकलेस, त्यामुळे तुझे माझ्यावर ऋण झाले आहे व जो ऋणानुबंध झाला आहे, हे ऋण मी पुढच्या अवतारात नक्की फेडीन.. माझ्या कृष्ण अवतारात तुझ्या पिसांना माझ्या माथ्यावर धारण करून तुला सन्मान देईन त्यानुसार पुढच्या अवतारात म्हणजे, श्रीकृष्ण अवतारात त्यांनी आपल्या माथ्यावर मयूरपंख धारण करून वचना नुसार मयुराचे ऋण उतरवले.

तात्पर्य हे आहे की, जर प्रत्यक्ष भगवंतास मागील जन्मातले ऋण पुढील जन्मात फेडावे लागले, मग आपण तर मनुष्य आहोत, न जाणो आपणास कितीतरी ऋण फेडायचे आहे. आपण तर अनेक ऋणानुबंधनात अडकलेलो आहोत. ते ऋण

फेडण्यासाठी कित्येक जन्म कमी पडतील. अर्थात, आपणास जे काही भले करायचे आहे, ते या जन्मात करायचे आहे. कारण पुढचा जन्म कुठला असेल, आपणास माहिती नाही आणि मनुष्य जन्मातच ऋण फेडता येते.

म्हणूनच आपले पूर्वज म्हणतात, की पूर्वीचा ऋणानुबंध असल्याशिवाय माशी सुध्दा अंगावर बसत नाही. त्यामुळे मागच्या जन्मातील देणेकरी,वैरी, ज्यांना त्रास दिला गेला, हे आपल्या या जन्मी भाऊ,बहीण, नातेवाईक, शेजारी या रुपात आपापले ऋण वसूल करतात व ज्यांना आपण मदत केली, तेही या जन्मी कोणत्या ना कोणत्या रुपात येऊन परतफेड करतात.त्यामुळे आपण कधी म्हणतो की मी सरळमार्गी आहे, मी कोणालाही त्रास दिला नाही, मग माझ्याबाबतीत असे का होते, याची कधीच खंत करू नये. श्रीसमर्थ रामदास स्वामींनी मनाच्या श्लोकात म्हटले आहे, मना त्वांची रे पूर्वसंचित केले, तयासारिखे भोगणे प्राप्त झाले

म्हणूनच प्रत्येक वेळी चांगली कर्म करावीत. कोणी दुष्टपणाने वागले तर आपण तसे वागू नये, कर्मसिद्धांता नुसार आपल्या कर्माचे प्रारब्ध बनून पुढे तसे भोग प्राप्त होतात.

म्हणून भगवान श्रीकृष्ण भगवद्गीतेत म्हणतात, कर्ता भावनेने सत्कर्म देखील करू नये कारण चांगल्या कर्माची चांगली फळं देखील भोगण्यासाठी पुन्हा जन्म घ्यावा लागतो.खरं म्हणजे मनुष्य जन्म हा सर्व कर्माच्या ऋणातून मुक्त होऊनजन्म मृत्यूच्या चक्रातून सुटका करून घेण्यासाठी आहे.

मराठी गझलकार

सुरेश भट

अ मरावतीतील कऱ्हाडे ब्राह्मणांचं एक सुखवस्तू घराणं. डॉक्टर श्रीधर व शांताला १५ एप्रिल १९३२ रोजी मुलगा झाला. उभयंतांनी मुलानं सूर्यासारखं चमकावं म्हणून हौशीनं नाव ठेवलं सुरेश! हळूहळू सुरेश मोठा होत होता. पण तो अडीच वर्षांचा झाल्यावर त्याला पोलिओची बाधा झाली व त्यात त्याचा उजवा पाय अधू झाला. श्रीधर स्वतः डॉक्टर असूनही मुलासाठी काहीही करू शकले नाहीत. कारण त्याकाळी पोलिओवर रामबाण उपायाची लस वा औषधं उपलब्ध नव्हती.

अधू पायामुळे सुरेश शालेय जीवनात कुठलेही मैदानी खेळ खेळू शकला नाही. शालेय शिक्षण संपता संपता मॅट्रिकला पण नापास झाला. डॉ. श्रीधर हताश झाले व नकळत सुरेशला घरात दुय्यम दर्जाची वागणूक सुरू झाली. मग दुसऱ्यांदा मॅट्रिकला बसून पास झाला, तर पुढे इंटरमिजिएटला पण नापास झाला. तिथेही परत परीक्षेला बसून पास झाला तर

बी.ए. ला चक्क दोनदा नापास झाला. तिसऱ्यांदा परीक्षेला बसून तिसऱ्या श्रेणीत कसाबसा पास झाला व मग पोटासाठी खेड्यापाड्यातील शिक्षकाची नोकरी धरली. पण एक गोष्ट मात्र सुरेशकडे कायम टिकून होती ती म्हणजे जिद्द आणि आईकडून आलेली कवितांची आवड. कुठेतरी आत कविता रुजली व फुलत होती. असेच एकदा अमरावतीला सुरेश गेला असताना प्रा. मधुकर केचे त्याला स्टेशनवर भेटले. ते स्वतः यशस्वी कवी असल्याने ते उपहासाने सुरेशला म्हणाले, “कवी म्हणून तू संपलास. आता फक्त मास्तरकीच कर.”

पण सुरेश मोठ्या आत्मविश्वासाने म्हणाला, ते अजून ठरायचंय!

१९६१ साली सुरेश २९ वर्षांचा असताना नागपूरच्या नागविदर्भ प्रकाशनाकडून त्याचा पहिला काव्यसंग्रह प्रकाशित झाला. त्याला राज्यशासनाचे दुसरे पारितोषिक मिळाले आणि पहिलं

पारितोषिक कुसुमाग्रजांना. यानंतर मात्र दांभिक नातेवाईक, हिणवणारे समकालीन सुरेशला ओळख देऊ लागले. यानंतर पुढचा काव्यसंग्रह मौज प्रकाशनातर्फे प्रकाशित व्हायला 13 वर्षांचा काळ जावा लागला. त्यातही सुरेशने 'रंग माझा वेगळा' हे दाखवून देत केशवसुत पारितोषिक पटकावले. बीएला दोनदा नापास झालेल्या सुरेशचा काव्य संग्रह 'रंग माझा वेगळा' तीन विद्यापिठांमध्ये एम.ए. साठी अभ्यासक्रमात क्रमिक पुस्तक म्हणून ठेवला गेला. 1983 साली सुरेशने स्वतःच प्रकाशक व्हायचं ठरवलं व 'एल्गार' हा काव्यसंग्रह प्रसिद्ध केला.

सुरेशने आईकडून काव्याप्रमाणेच संगीताची आवड पण उचलली होती. मैदानी खेळ पायाच्या अधूपणाने न खेळू शकणाऱ्या मुलाला डॉ श्रीधर यांनी हार्मोनियम आणून दिली. पुढे त्याची संगीतातील आवड व प्रगती बघून संगीतातील शिक्षणासाठी प्रल्हादपंतांकरवी घरी त्याला संगीत शिकवणी सुरु केली.

पुढे शालेय जीवन संपता संपता पायातील कमजोरीवर मात करण्यासाठी सुरेश जिद्दीने व्यायाम करू लागला. दंडबैठका डिप्स यासारख्या व्यायामामुळे तो हाडापेराने मजबूत झाला. नंतर नंतर तर पायात पण चांगलीच शक्ती आल्याने सुरेश सायकल पण चालवू लागला. वडिलांनी मग त्याला रॅले कंपनीची सायकल महाविद्यालयात जाण्यासाठी

आणून दिली.

अभ्यासात गती नसलेला सुरेश आकाशदिवा, पतंग, कॅलिडोस्कोप, पेरिस्कोपसारख्या हस्तकलेच्या वस्तू बनवण्यात वाकबगार होता. तसंच तो काचा कुटून पतंगाचा मांजा बनवी. सुरेशला बेचकी छान बनवता येई व त्यातही त्याचा नेम अचूक असे. या व्यायामाचा फायदा पुढे जेव्हा सुरेशने काव्यगायनाच्या मैफिली करायला सुरुवात केली तेव्हा मांडी घालून तासन् तास बसण्यासाठी झाला. केवळ शारीरिकच नव्हे तर शैक्षणिक कमतरतेमुळे त्याला दिल्या गेलेल्या दुय्यम वागणुकीला सुरेश ने आपल्या जिद्दीच्या बळावर मात केली आणि तथाकथित साहित्यिकांना व दांभिकांना आपल्या कवितांद्वारे चोख उत्तर दिले. मराठीत गझल लिहिणारे ते पहिले कवी होते.

कधीतरी पंडित हृदयनाथ मंगेशकर यांना सुरेशचा काव्यसंग्रह एका खोपटवजा दुकानात सापडला. तो वाचून ते प्रभावित झाले. त्यांनी सुरेशला शोधून काढलं आणि त्याच्या अनेक गाण्यांना चाली लावून अजरामर केलं. 'मालवून टाक दीप' ते 'केंव्हातरी पहाटे'पर्यंत अशी अनेक गाणी अजरामर झाली.

रूपगंधा, रंग माझा वेगळा, एल्गार यानंतर भटसाहेबांनी गझलेची बाराखडी, काफिला, झंझावात, रसवंतीचा मुजरा, सप्तरंग, निवडक सुरेश भट आणि हिंडणारा सूर्य ही पुस्तकं प्रसिद्ध केली.

कथा

जीवनाचा आनंद घ्यावा

एक राजा होता. त्याचा स्वभाव अतिशय लहरी, संशयी व भित्रा होता. तो नेहमी चिडलेला व वैतागलेला असे. प्रत्येकाकडे तो संशयाने पाहत असे. कोणावरही त्याचा विश्वास नव्हता. मृत्यूची त्याला फार भीती वाटत असे. हसत खेळत जगणाऱ्या माणसांकडे पाहून त्याला राग येई आणि काहीतरी कारण काढून तो त्यांना चिंता करायला भाग पाडत असे. जगातला

कोणताही माणूस आपल्यापेक्षा आनंदी असून नये अशी जणू काही त्याची धारणा होती. म्हणून स्वतःच्या आनंदासाठी तो खूप काही प्रयत्न करत असे परंतु; त्याच्या संशयी स्वभावामुळे व भित्रेपणामुळे तो नेहमीच अशांत राही.

एके दिवशी नगरातून फेरफटका मारत असताना प्रधानजींच्या घराजवळ त्याला पताका तोरणं लावलेली दिसली.

सगळीकडे दिव्यांची रोषणाई व फुलांची सजावट केलेली होती. सर्वत्र लोक आनंदी दिसत होते. पंचपक्वान्नांची रेलचेल होती. राजाने याविषयी चौकशी केली असता त्याला समजले, की आज आपल्या प्रधानाचा वाढदिवस आहे. म्हणून एवढे आनंदाचे वातावरण आहे.

राजा राजवाड्यात परतल्यानंतर प्रधानाने राजाला आपल्या वाढदिवसाचे आमंत्रण दिले व लवकर घरी जात असल्याचे सांगितले. राजा संध्याकाळी अंधार पडू लागल्यावर प्रधानाच्या महालाजवळ जाऊन आडोशाला उभा राहून पाहू लागला. सगळे जण नाचत होते, गात होते. प्रधानजीही त्यांच्यासोबत नाचत- गात होते. हे पाहून राजाची तळपायाची आग मस्तकात गेली. प्रधानाला आनंदात राहू द्यायचे नाही असा त्याने मनाशी निश्चय केला आणि तो तसाच माधारी फिरला. त्याने आपल्या शिपायाकडे निरोप पाठवला, की उद्या सकाळी सूर्योदयापूर्वी प्रधानाला फाशीची शिक्षा देण्यात येईल, हे फर्मान घेऊन शिपाई प्रधानजींकडे निघाला. प्रधानाच्या चेहऱ्यावर आता कोणते भाव दिसतात हे पाहण्यासाठी राजाही वेश पालटून शिपायाच्या मागोमाग निघाला. शिपायाने राजाचा संदेश प्रधानाकडे दिला. प्रधानाने तो खलिता वाचला. क्षणभर डोळे मिटले आणि शांतपणे तो खलिता खिशात ठेवला व पुन्हा तो सर्वांच्या आनंदामध्ये सहभागी झाला. नाचू

गाऊ लागला. राजा बराच वेळ त्याच्याकडे पाहत होताय पण त्याच्या चेहऱ्यावर यावर भितीचा किंवा चिंतेचा जराही लवलेश नव्हता. राजाला मोठं आश्चर्य वाटलं. त्याला वाटलं होतं की इथलं सारं वातावरण बदलून जाईल. सगळीकडे रडारड सुरू होईल. त्याला राहवलं नाही. तो थेट प्रधानाजवळ जाऊन म्हणाला, “प्रधानजी! उद्या सकाळी तुम्हाला फाशीची शिक्षा होणार आहे, हे माहीत असूनही तुम्ही आज एवढे आनंदाने नाचत आहात?” तेव्हा प्रधानजी म्हणाले, “महाराज! जीवन-मरण परमेश्वराच्या हाती आहे आणि मृत्यू प्रत्येकाला कधी ना कधी येणारच आहे. मग आता आपल्या हातात जेवढा वेळ आहे तेवढा वेळ आनंदात का बरं घालवू नये? ईश्वराने दिलेल्या या सुंदर जीवनाचा उपभोग का घेऊ नये? एक दिवस हा देह सोडून जायचं आहे, मग त्यासाठी आत्ताच एवढं चिंतित का व्हायचं?”

प्रधानाच्या या वाक्याने राजाच्या जीवनात विलक्षण बदल घडून आला. त्याने फाशीचा आदेश रद्द केला व तोही सर्वांच्या आनंदामध्ये सहभागी झाला.

तात्पर्य, जीवनातला प्रत्येक क्षण आनंदाने जगावा कारण जीवन हे क्षणभंगुर आहे व्यर्थ चिंता किंवा भांडण-तंटे करण्यात घालवण्यापेक्षा प्रेमाने व्यतीत करावे हेच खरे नाही का?

हसती दुनिया
जून २०२१

त्याचा निकाल मात्र तेवढासा चांगला लागलेला नसेल तर मग त्याचं मन अस्थिर होतं. एवढी तयारी करून, मनापासून अभ्यास करून, मेहनत करूनही जशी अपेक्षा केलेली होती त्यापेक्षा कमी गुण मिळाले आहेत. तेव्हा मन अस्थिर होणं स्वाभाविकच आहे. एवढी मेहनत करूनही कमी गुण का मिळाले, हे उमगत नसल्याने तो परमात्म्याकडे तक्रार करू लागतो.

नातेसंबंधात काही विघ्न आलं तर त्याच व्यक्तीच्या मनात सूड घेण्याचीही भावना निर्माण होते.

त्याचप्रमाणे एखाद्या कुटुंबात मुलं-बाळं किंवा नातवंड असतील आणि जर यापैकी एखाद्याला नोकरी मिळाली नाही तर केवळ एकट्याला व्याकूलता येत नाही, तर संपूर्ण कुटुंब त्याच्यासाठी व्याकूल होत असतं, दुःखी होतं. यावरून हेच दिसून येतं की मनाची अस्थिरता ही एखाद्या ठराविक वयोगटाशी संबंधित नाही. परिस्थितीनुसार अस्थिरता येणं स्वाभाविक आहे; पण अशाही परिस्थितीत आपण स्वतःला कशाप्रकारे स्थिर ठेवायचं आहे हे महत्वाचं आहे. इथं हीच परिस्थिती आपण उलट प्रकारे पाहू या. जेव्हा एखाद्या विद्यार्थ्याला कठोर परिश्रमानंतरही कमी गुण मिळाले, तेव्हा जर तो असा विचार करू लागेल, की कदाचित माझ्याकडून काही कमतरता राहिली असेल. चला, ठीक आहे यावर्षी मला कमी गुण मिळाले; परंतु पुढच्या वर्षी मी अधिक मेहनत

विचारपुष्प

कर्ता कोण हे जाणावे

मनाला स्थिर ठेवण्यासाठी, एकाग्र करण्यासाठी परमात्मा हाच एक मार्ग आहे. एखाद्या लहान मुलाने शाळेत असताना अभ्यासाची चांगली तयारी केलेली आहे; परंतु

करीन आणि जास्तीत जास्त गुण प्राप्त करण्याचा प्रयत्न करीन.

तसंच नातेसंबंधाचा विचार केला, तर एखाद्या नात्यामध्ये जर दुरावा निर्माण झाला असेल तर असा विचार करावा, की कदाचित मला दुसऱ्याचा दृष्टिकोण कळला नसेल किंवा त्याला माझा दृष्टिकोण समजला नसेल तेव्हा गतकाळातील चांगल्या स्मृतींना उजाळा देऊ या आणि त्या आठवणींसोबतच पुढे नाते सुरळीत ठेवू या.

एखाद्या कुटुंबात जर नातवंडांना नोकरी लागली नसेल, नोकरीत काही विघ्न संकटं येत असतील,... परंतु त्यांनी जर असं मानलं, की हे सारं प्रभूच्या इच्छेने घडत आहे. यातही कदाचित आपलं भलंच असेल तर त्यांचंही मन आपोआप स्थिर होईल. तर अशाप्रकारे प्रत्येक परिस्थितीमध्ये आपण ही स्थिरता आणू शकतो. इथं विवेकाची आणि जागरूकतेची गरज आहे. याच्याच मदतीने जेव्हा परमात्म्याशी आपला सूर जुळतो तेव्हा मग जे नातं जोडलं जातं. त्यामुळे प्रत्येक कार्यात परमात्मा हाच कर्ता आहे हे दिसून येतं. याच्या आधाराने, याच्याच हुकुमाने सर्व काही घडत आहे तर मग सारं काही ठीकच होईल. परमात्म्याचा आपण जर आधार घेतला तर हाच कर्ता करविता असल्याचे दिसेल. आपण कर्ता नाही आहोत.

या भावनेने जर आपण एखाद्या नातेसंबंधांकडे पाहिलं तर नातेसंबंधदेखील चांगले होतात. एक जण कठोर शब्द बोलतो तेव्हा समोरून दुसराही तसाच बोलतो. अशावेळी दोघांचंही मन दूषित होतंय परंतु एखादा जरी समजदार असेल आणि दुसऱ्या बाजूने कोणी शत्रुता बाळगून जरी काही

चुकीचं बोलत असेल तेव्हा जर पहिला शांत राहिला आणि त्याने परमात्म्याकडे हीच प्रार्थना केली, की हे प्रभू! याला सदबुद्धी दे. याच्यामध्ये समजुतदारपणा येऊ दे. जेणेकरून तो असे बोल बोलणार नाही. असे केल्याने ती गोष्ट तिथेच संपून जाते.

एकेकाळचे खूप चांगले मित्र एखाद्या कटुतेमुळे एकमेकांशी न बोलता अनेक वर्षे वाया घालवतात, इतकी वर्षे आपण एकत्र घालवली, तेव्हा एखादा कॉल करावा; पण मग त्यामध्ये लगेच अहम आडवा येतो, की तो तर मला असं-असं बोललेला आहे, तेव्हा मी त्याला कॉल कशाला करुं? अशाप्रकारे जर कोणी इतकं ताणून धरतं आणि शेवटी जेव्हा ते एकत्र येतात तेव्हा हाच विचार करतात, की बोलायचं तर होतं; पण इतकी वर्षे वाया घालवली. याला कारण या नकारात्मक भावना. या भावना तोपर्यंतच मनात राहतात, जोपर्यंत आपण त्यांना मनात स्थान देतो. ज्याक्षणी आपण परमात्म्याला मनात स्थान देतो तेव्हा आपलं मन स्वच्छ होतं.

म्हणूनच एक विचार येतो, की एवढंसं आपलं आयुष्य आहे, इतकीच वर्षे आहेत, तर मग ती कशा प्रकारे व्यतीत करावीत? तर त्याला सुंदर रूप द्यावं. प्रत्येकाशी चांगलं वागून जीवन जगावं. मग नकारात्मकता आपल्या हृदयात टिकू शकत नाही. त्यासाठी मन सदैव जागरूक असावं आणि त्या आधारे स्वतःला आणखी सुधारत जावं, की होय! दर दिवशी आमच्या सर्वांकडून चुका घडणं शक्य आहे; पण इथूनच स्वतःला सुधारण्याचा प्रयत्न करावा. यापुढे चुकूनही पूर्वीच्या वाईट गोष्टी पुन्हा करायच्या नाहीत. अशा तःहेने

हसती दुनिया
जून २०२१

आपण प्रत्येकाच्या जीवनात सकारात्मक योगदान देऊ शकतो. याबरोबरच आपल्या मनाची स्थिरता दृढ होऊन स्वतःलाही आनंद मिळतो.

सद्गुरु बाबा हरदेव सिंह जी देखील नेहमी आपल्या प्रत्येक विचारातून याकडे लक्ष वेधत असत, की परमात्म्याची प्राप्ती केल्याने, याला जाणल्याने आपलं जीवन सुखमय होऊ शकतं आणि जेव्हा इहलोक सुखी परलोक सुगम याबद्दल बोललं जातं तेव्हा जर आजच्या पीढीतील कोणी असं म्हणेल, की आम्हाला फक्त वर्तमानाविषयी बोलायचं आहे. आम्हाला नाही माहित की आमचे काही मागील जन्म झाले आहेत की नाहीत. चौ-यांशी लक्ष योनी असतात की नसतात हे आम्ही जाणत नाही. तरी पण आपण हे पाहू शकतो, की आपल्या जीवनात जे आपल्यासमोर आहे त्यातच सुधारणा करायची आहे. क्षणाक्षणाला आपल्यात सुधारणा घडवून आणण्यासाठी या परमात्म्याची जाणीव सदैव असणे गरजेचं आहे. कारण स्थिरतेमध्येच आपण ते करू शकतो. प्रभूच्या जाणिवेनेच मन स्थिर होते. महाराष्ट्राच्याच भूमीतील संत मुक्ताबाईजी देखील म्हणतात, जगी या ब्रह्म दिसे उघडे. हा भगवंत, हा परमात्मा उघडपणे पाहता येतो. हा आपल्या डोळ्याने पाहता येतो. आपण परमात्म्याला पाहू शकतो. परमात्म्याला पाहिल्यानंतर स्वतःचीही खरी ओळख होते, की आपण देह नाही. यावर आधारित होऊन आपण जीवनाला योग्य दिशा देऊ शकतो.

मानवतेविषयी ज्यांचा सेवेचा भाव असतो अशा महापुरुषांनी विश्वासाठी

स्वतःला अर्पण केले... आणि मनात कुठलाही कर्तेपणाचा अहंकार नाही, की मी काही करणारा आहे. सारं श्रेय ते परमात्म्याला देतात.

जसं म्हटलं आहे 'हाथ कार वल, दिल यार वल' आपण कुठलंही कार्य करत असू, भले आपले हात कोणतंही काम करत असतील तरी आपलं मन या परमात्म्याशी जोडलेलं असावं. हाच योग्य मार्ग आहे. हा मार्ग युगानुयुगे भक्तांनी, संतांनी सांगितलेला आहे. भक्तिमार्गावर राहूनच आपलं कल्याण होऊ शकतं आणि हे ब्रह्मज्ञान प्राप्त केल्यानंतर आपला आत्मा बंधन मुक्त होऊन मोक्ष प्राप्त करू शकतो. दातार सर्वांवर कृपा करो, की हे स्थिर जीवन, सहज जीवन प्रत्येकाला प्राप्त होवो. सगळे अशाच प्रकारचं जीवन जगत जावोत. तेव्हा हीच प्रार्थना आहे, की जेव्हा परमात्म्याचा आधार घेऊन आपण प्रत्येक काम करू तेव्हा निश्चितपणे त्यामागे आपला सकारात्मक हेतू असेल तर ते सकारात्मकच होईल. परमात्म्याला भोळा भाव आवडतो. जसं लहान बालकांचं देखील उदाहरण अनेकदा दिलं जातं, की बालकं कितीही चंचल असोत त्यांच्यातली निरागसता सर्वांना आवडत असते. त्यांच्यात चलाखी चतुराई नसते. तेव्हा आपणही स्वतःला बालकांसारखं निरागस बनवू या. निरागसतेनं आपण येवढं भरुन जावं, आपलं मन इतकं स्वच्छ असावं, की त्यात कपट नसावं.

दातार सर्वांना असं जीवन प्रदान करो, ज्यायोगे सारे एकरूप होऊन भक्तीपूर्ण जीवन व्यतीत करतील.

साध-संगत जी, धन निरंकार जी!

हसती दुनिया
जून २०२१

१९६

आडवे शब्द

- ०२. पहिल्या समसंख्येच्या आठपट किती ?
- ०४. गौतम बुध्दांच्या जन्मदात्या आईचे असेही नाव आहे.
- ०५. सूर्यमालेतील सर्वात मोठा ग्रह
- ०६. या वाक्यात लपलेल्या एक जिल्ह्याचे नाव शोधा: बाझारात मोसंबी डझनाच्या हिशोबाने विकली जातात.
- ०७. शुध्द शब्द शोधा : (पर्वचन/प्रवचन)
- ०९. जून हा जागतिक पर्यावरण दिन म्हणून साजरा करतात.
- १०. आत्माराम रावजी देशपांडे हे साहित्यिक कोणत्या टोपण नावाने कविता लिहित ? (अनिल/कपिल)
- ११. भारत माझा देश आहे, सारे माझे बांधव आहेत.
- १४. विश्वामित्र व मेणका अप्सरेची कन्या, राजा दुष्यंतची पत्नी
- १७. महाराष्ट्र या राज्याची राजधानी

० पूजा अरोडा (रेवाडी-हरियाणा)

१	२		३
४			५
७		८	
	९		१०
११	१२		१३
१४		१५	१६
१७			१८

उभे शब्द

- ०१. श्री शंकराचे एक नाव
- ०२. प्रथिने, स्निग्धपदार्थ व पिष्टमय पदार्थ ह्या तीनही घटकांनी समृध्द असलेला पदार्थ कोणता ?
- ०३. सर्वात कमी जनसंख्या घनत्व असणारे भारतीय राज्य :प्रदेश
- ०७. भारताच्या पहिल्या महिला राष्ट्रपती :पाटील
- ०८. गव्हाची पोळी
- ०९. चे तिसरे युध्द १७६१ मध्ये अहमद शाह अब्दाली आणि मराठा यांच्यामध्ये झाले.
- १२. रोज पुरवली जाणारी रसद, उकडा
- १३.चोप्रा, चित्रपट दिग्दर्शक
- १५. खालीलपैकी कोणते पात्र रामायणातील नाही : सीता, लव, कुंती, कुश
- १६. शायिस्तेखान पुण्याच्या महालात तळ ठोकून बसला होता.

उत्तरे इतरत्र

हसती दुनिया
जून २०२१

आजोथा

चित्रांकन
लेखन, रंग
अजय कालडा

हसती दुनिया
जून २०२१

बदाम उचलण्यासाठी दोघेही धावत सुटले. त्यातील एकाला ते बदाम मिळाले.

दोघेही भांडू लागले.

हे बदाम सर्वात आधी मी पाहिले आहे. त्यामुळे ते मीच खाणार.

नाही, ते मी खाणार.

त्यांचे भांडण ऐकून एक वाटसरु तिथे आला आणि त्याने त्यांना भांडणाचे कारण विचारले. दोघांनीही हातात असलेले बदाम दाखवत पूर्ण हकिकत त्याला सांगितली.

हसती दुनिया
जून २०२१

त्या माणसाने त्यांच्याकडून
ते बदाम घेतले.

बस, इतकंच! थांबा मी आताच
या गोष्टीचा निकाल लावतो.

त्या माणसाने ते बदाम तोडले व सालीचे
दोन भाग करुन दोघा मित्रांना एकेक दिले.

बदामातील गर त्या माणसाने खाऊन टाकला
आणि म्हणाला, हा गर माझा आहे कारण तुमचे
भांडण सोडविण्यासाठी मी तुमची मदत केली.

तुम्ही दोघेही कधी कुठल्या वस्तूसाठी
भांडू नका. नाहीतर त्याचा
दुसराच कोणीतरी
फायदा घेईल.

गोष्ट ऐकून मुलं समजली की,
आपण कधीही भांडण करायचं
नाही. कारण दोघांच्या भांडणात
नेहमी तिसऱ्याचा लाभ होतो.

कथा

निःस्पृह पिता

इसवी सन अठराव्या शतकात पेशव्यांच्या दरबारात न्यायमूर्ती रामशास्त्री प्रभुणे नावाचे न्यायाधीश होऊन गेले. ते अतिशय निःस्पृह व निःस्वार्थी होते. न्यायदानाच्या कामात त्यांनी कधीही भेदभाव केला नाही. तसेच कष्ट, मेहनत करूनच पैसा कमवावा या मताचे ते होते. आपल्या कामापेक्षा जास्त मोबदला त्यांनी कधीही घेतला नाही. त्यामुळे ते पेशव्यांच्या

दरबारातील न्यायाधीशासारख्या मोठ्या पदावर असूनही सतत कर्जबाजारी असत. मिळणाऱ्या वेतनामध्ये आपला घर खर्च भागवीत.

एकदा न्यायमूर्ती रामशास्त्री खूप आजारी पडले. आजार बरा होण्याचे लक्षण दिसेना. पेशवे आपल्या परीने प्रयत्न करत होते. शास्त्रीबुवा यांच्यानंतर कुटुंबाचे पालन-पोषण करण्यासाठी त्यांच्या

मुलाला पेशव्यांच्या दरबारात एखादी चांगली नोकरी द्यावी, असे पेशव्यांच्या मनी होते. त्यावेळी शास्त्रीबुवांचा मुलगा जेमतेम तेरा चौदा वर्षांचा होता. परंतु त्याचे गुण मात्र शास्त्री बुवांच्या अगदी विरुद्ध होते. तो खूप आळशी आणि अप्रामाणिक होता. त्याने कुठलीच विद्या संपादन केलेली नव्हती. त्याला कुठल्या गोष्टी शिकण्याची आवड देखील नव्हती. त्याचे लग्न झाले होते तरीही तो कुठला उद्योगधंदा करत नव्हता. पूर्ण दिवस घरातच लोळत राही.

पेशव्यांनी शास्त्रीबुवांना निरोप पाठवला, की आपल्या मुलासाठी पेशव्यांच्या दरबारात एखादे पद द्यावे असे म्हणतो, तेव्हा त्याची नियुक्ती कोणत्या पदावर करावी अशी विचारणा केली.

यावर रामशास्त्रींनी ठाम नकार कळवला. शास्त्रीबुवा न्यायदानाच्या कामात जेवढे कर्तव्यकठोर होते, तेवढेच व्यक्तिगत जीवनात एक पिता म्हणूनही कर्तव्यकठोर होते.

श्रीमंत पेशव्यांनी स्वतः त्यांना भेटून खूपच आग्रह धरल्यानंतर ते म्हणाले, "श्रीमंत! आपण मोठ्या मनाचे आहात; परंतु माझा मुलगा मूर्ख आणि कामचुकार आहे. त्याची लायकी फक्त श्रीमंताच्या घरची धुणी धुवायची आहे, हवे असल्यास तेच काम त्याला द्यावे."

शास्त्रीबुवांनी जर मनात आणले असते तर पेशव्यांच्या दरबारात त्यांच्या मुलाला एखादे सन्मानाचे पद मिळाले असते. परंतु आपला मुलगा पात्र नाही हे

स्वतःच्या मुखाने सांगून त्यांनी आपल्या निस्वार्थीपणाचे पुन्हा एकदा दर्शन घडवले.

या उदाहरणावरून एकच दिसून येतं, की आजही असे अनेक पालक आहेत, जे आपल्या मुलाचे अवगुण लपवून त्याला पुढे आणण्याचा व जास्तीत जास्त फायदा करून घेण्याचा किंवा वशिला लावून मोठ्या पदावर चिकटवण्याचा प्रयत्न करतात. त्यांच्यासाठी शास्त्रीबुवांची ही शिकवण लाखमोलाची आहे.

भावनेपेक्षा कर्तव्य, प्रामाणिकपणा आणि निस्पृहता ही केव्हाही श्रेष्ठच आहे. म्हणूनच रामशास्त्री हे आज इतिहासात अजरामर आहेत.

— विनोद अधिकारी

Rajesh

१ वू ही निरंकार

शाबरा

Mukesh

पेस्ट कन्ट्रोल सर्विस

पेस्ट कन्ट्रोल करवा कर अपने घर और अपने परिवार को स्वच्छ एवं निरोग रखें।

अपने घर, ऑफिस, हॉस्टल, बैंक, ऑफिस परिसर एवं अन्य कोई भी जगह जहां पर दीमक, कीड़े, काकरोच, मक्खी-मच्छर, चिपकली, चूहे, खटमल इत्यादि किसी भी प्रकार की समस्या से परेशान हो तो एक बार उबस्थ संपर्क करें।

SHABARA

PEST CONTROL SERVICES

RAJESH : Mob.: 9819691223, 9987116381, 9819056198, 9987116382
www.shabarapestcontrol.com • Email : shabarapestcontrol88@gmail.com
Office No.3, Sai Laxmi Society, Anand Nagar, Vitava Kalwa, Thane 400 605.

हसती दुनिया
जून २०२१

प्रश्न : तळताना कधी कधी कढईतील तेल का पेट घेते ?

उत्तर : तळताना कधी कधी कढईतील तेल पेट घेते हे समजून घेण्यासाठी भौतिक शास्त्रातील ज्वलनाच्या तीन 'टी' (T)चा नियम समजून घेणे आवश्यक आहे. कोणताही पदार्थ पेटण्यासाठी टॅंपरेचर(तापमान), टाईम (वेळ) व टर्ब्युलन्स(प्रक्षुब्धता) अशा तीन 'टी' ची गरज असते. प्रत्येक पदार्थाचा ज्वलनबिंदू ठरलेला असतो. त्या तापमानपर्यंत पदार्थ तापवावा लागतो. ते तापमान काही वेळ स्थिर असावे लागते. हवेतील प्राणवायूशी त्याचा संबंध येऊन वातावरण प्रक्षुब्ध व्हावे लागते. कढईतील तेल तापलेले असते. ते फ्लॅश पॉईंटपर्यंत जवळ जवळ पोहचलेले असते. अशा वेळी कढईतील पहिला घाणा पुऱ्या किंवा भजी काढून घेऊन दुसरा घाणा टाकण्यास विलंब लागला तर तेल पेट घेते. नवीन टाकलेल्या घाण्यात पाण्याचा अंश बराच असेल तर ते पाणी तेलाचे तापमान फ्लॅश पॉईंटपर्यंत जाऊ देत नाही. तेलाचा नेहमी पृष्ठभागच पेट घेतो. कारण तेथेच त्याचा हवेशी संयोग होतो. खाद्य तेलात खनिज तेलाची भेसळ असेल तर हा धोका जास्त संभवतो.

प्रश्न : तेल व पाणी एकमेकांत का मिसळत नाहीत ?

उत्तर : तेल आणि पाण्याचे रेणू एकमेकांपेक्षा भिन्न असल्यामुळे दोघांचे एकजीव मिश्रण होत नाही. तेलाचे रेणू पाण्याच्या रेणूंपेक्षा बरेच मोठे असून त्यात अणूंची संख्या ही जास्त असते. जेव्हा दोन द्रव पदार्थ एकमेकात मिसळत तेव्हा त्यांचे रेणू एकाच प्रकारचे असतात. उदा. पाणी व दूध. तेल आणि पाण्याचे रेणू मात्र एकमेकांपासून अलग अलग राहणेच पसंत करतात.

प्रश्न : तेलाच्या साठ्याला लागलेली आग विझवण्यासाठी त्यावर अपमार्जकाचे द्रावण का फवारतात ?

उत्तर : ज्वलनशील पदार्थ त्याच्या ज्वलनांकापेक्षा कमी तापमानावर जळत नाही. पाण्याच्या मान्यामुळे तेलाला लागलेली आग विझण्याऐवजी पसरते कारण तेल पाण्यावर तरंगते. जळणाऱ्या तेलावर फेस देणाऱ्या पदार्थाचा मारा केला तर तेलाचा हवेशी संपर्क तुटतो व ऑक्सिजन न मिळाल्याने ज्वलन थांबते. अपमार्जकाची द्रावणे उत्तम फेस देणारी असल्यामुळे या पध्दतीने आग विझवण्यासाठी त्यांचा उपयोग होतो.

दादला विचारु या..!

प्रश्न आपल्या मनातले, उत्तर सद्गुरु बाबाजींचे

प्रश्न : मनुष्य जातीची खरी ओळख काय आहे?

उत्तर : मानवता आणि नैतिकता हीच मनुष्य जातीची खरी ओळख आहे

प्रश्न : विश्वा मध्ये शांती आणि मानवी मूल्ये कशी रुजवता येतील?

उत्तर : विश्वामध्ये शांती आणि मानवी मूल्ये रुजवण्यासाठी आध्यात्मिक जागृतीची आवश्यकता आहे. आध्यात्मिकतेच्या आभावामुळे माणसं वस्तुंशी प्रेम करतात आणि माणसांचा मात्र वापर केला जातोय खरंतर माणसांशी प्रेम आणि वस्तुंचा वापर व्हायला हवा.

प्रश्न : सर्व प्रकारच्या कलहाचे व भांडणाचे मूळ काय?

उत्तर : अज्ञान हेच कलहाचे आणि भांडणाचे मूळ आहे.

प्रश्न : सर्वात मोठा अधर्म कोणता?

उत्तर : कोणाचा द्वेष करणे आणि मन दुखावणे हा सर्वात मोठा अधर्म आहे.

प्रश्न : जीवनाचे सौंदर्य कशावर अवलंबून आहे?

उत्तर : जीवनाचे सौंदर्य मनाच्या सुंदरतेवर अवलंबून आहेय कारण मनाचे सौंदर्य हे हृदयावर ठसा उमटवते, तर देहाचे सौंदर्य केवळ डोळ्यापर्यंतच सीमित राहते.

प्रश्न : जीवनाचे ध्येय काय?

उत्तर : या जीवनाचा अंत होण्यापूर्वी मनातील विपरीत भावनांचा अंत होणे हेच जीवनाचे मुख्य ध्येय आहे.

प्रश्न : माणसा-माणसात जवळीक कशी निर्माण होईल?

उत्तर : प्रत्येकाकडे समदृष्टीने पाहिल्यास माणसामाणसात जवळीक निर्माण होईल दुसरा आपल्याला लहान किंवा तुच्छ तेव्हाच वाटतो, जेव्हा त्याच्याकडे आपण दुरुन पाहतो किंवा गर्वाने पाहतो. ब्रह्मज्ञानाने समदृष्टी येते, सर्वाविषयी सद्भावना निर्माण होते.

प्रश्न : या जगाकडे कोणत्या दृष्टीने पहावे?

उत्तर : हे जगत ईश्वराचा परिवार आहे त्यामुळे जगाकडे आत्म दृष्टीने पहावे.

बॅडमिंटनपटू

पी.व्ही.सिंधू

रताची स्टार बॅडमिंटनपटू पुसर्ला वेंकटा सिंधू अर्थात पी.व्ही.सिंधू सोबत ली निंग या स्पोर्ट ब्रँड कंपनीने ५० कोटी रुपयांचा करार केला आहे. बॅडमिंटन विश्वातील हा सर्वात मोठा करार मानला जातो. ली निंग कंपनीची भागीदार कंपनी सनलाइट स्पोर्ट्सचे संचालक महेंद्र कपूर यांनी शुक्रवारी ही घोषणा केली. या कंपनीने गेल्या महिन्यात किदांबी श्रीकांतशी ३५ कोटींचा करार केला होता. भारतात क्रिकेटव्यतिरिक्त अन्य खेळांत पैसा नाही, ही मानसिकता बदलण्यासाठी या कराराकडे पाहायला हवे. भारतीय क्रिकेट संघाचा यशस्वी कर्णधार विराट कोहलीच्या पुमा कराराच्या तोडीचा हा करार ली निंगने सिंधूसोबत केला आहे. सिंधूने गेल्या वर्षाच्या अखेरीस बीडब्लूएफ वर्ल्ड टूर बॅडमिंटन स्पर्धेत सुवर्णपदकावर मोहोर उमटवली. ही स्पर्धा जिंकणारी सिंधू पहिली भारतीय बॅडमिंटनपटू ठरली. सातत्याने पदवेडं जिंकल्यानंतर अब्बल दर्जाच्या खेळाडूंवर

नकळतपणे अपेक्षांचे ओझं लादलं जातं. मात्र या दबावाखाली सिंधू कधीच दबली नाही. सिंधूने २०१६मध्ये रियो ऑलिम्पिकमध्ये रौप्यपदक जिंकले. त्यानंतर सिंधू दोन वर्षात सात वेळा अंतिम फेरीत पोहोचली होती. मात्र, केवळ वर्ल्ड टूर बॅडमिंटन स्पर्धेतच तिला सुवर्ण जिंकता आले. तेव्हा टीकाकारांनी गोल्ड हुकल्याची खंत व्यक्त केली होती. मात्र, रौप्यपदकही कमी महत्त्वाचे नाही, असे उत्तर सिंधूने दिले होते. या सकारात्मक विचाराने वाटचाल करणारी सिंधू म्हणूनच बॅडमिंटन विश्वात सर्वोत्तम खेळाडू ठरली. त्याचे फलित म्हणजे हा ली निंग चा करार म्हणावा लागेल. पी.व्ही.रामण्णा आणि पी.विजया या राष्ट्रीय व्हॉलीबॉलपटूंच्या या कन्येने आज बॅडमिंटन विश्वात स्वतःची वेगळी ओळख निर्माण केली आहेच, शिवाय भारताचा क्रीडालौकिकही उंचावला आहे. त्यामुळे सिंधूच्या गुणवत्तेची चमक ली निंग सारख्या स्पोर्ट ब्रँड कंपन्यांना भुरळ घालणार नाही तरच नवल.

जागतिक रक्तदान दिन

रक्तदान करुनिया
वाचवू इतरांचे प्राण
मानवतेच्या कार्यामध्ये
चला देऊ या योगदान ॥ १ ॥

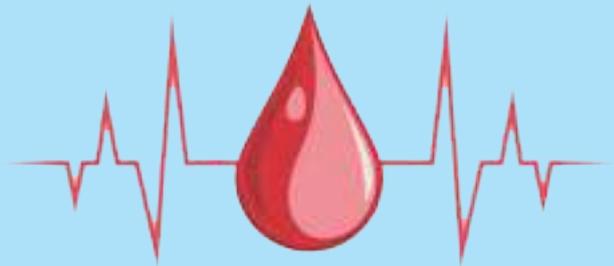
अपघात, रक्तस्त्राव,
अथवा असो प्रसवकाळ
असो शस्त्रक्रिया
थैलेसिमिया, ल्युकिमिया
अथवा हिमोफिलिया
गरजूंना मिळेल जीवनदान
करू तयासाठी रक्तदान ॥ १ ॥

निरोगी व्यक्ती ठरते पात्र
रक्त साडेतीनशे मिली मात्र
अठरा ते पासष्ट वयाचा दाता
रक्तदानास पुढे यावे आता
रक्ताला नसे पर्याय, हे सर्वश्रेष्ठ आहे दान
रक्ताचा थेंब न थेंब, रुग्णांना ठरतो वरदान ॥ २ ॥

तुम्हा आम्हा सर्वांचं
रक्त एकाच रंगाचं
रक्ताला नसे जातपात
रक्ताला नसे भाषा प्रांत
सेवेची ही संधी मिळते रक्ताचे जणू नाते जुळते
दानात श्रेष्ठ रक्तदान भूलोकी त्याचा वाढेल मान ॥ ३ ॥

— रघुनाथ मुरलीधर भागवत
महाड

हसती दुनिया
जून २०२१

वाढदिवसाच्या हार्दिक शुभेच्छा

पवन गवळी

अनुज पाटील

श्रेयांश पटू

प्रांजल गाडेकर

प्रेरीका भिसे

वैष्णवी भाडळकर

सिध्दी यादव

अचिंत्य रघुवंशी

अनुज पाटील

अनुश्री नांगरे

अवनी जंगम

भक्ती इंगले

दिपीका गावडे

दिव्यांशु यादव

गुंजन राऊत

सिध्दी यादव

प्रनित पाटील

नाव्या शेंडे

मोहनीश बोबडे

इशीता विटेकर

शंभूराजे भोसले

सेजल धाडवे

रत्नेश रायपुडे

प्रशीता येवले

सिध्दी काकडे

शौर्य पगार

शिव गुडेकर

सेजल साळवी

तो असतो फक्त बाप

- सुरेश तिलोटकर

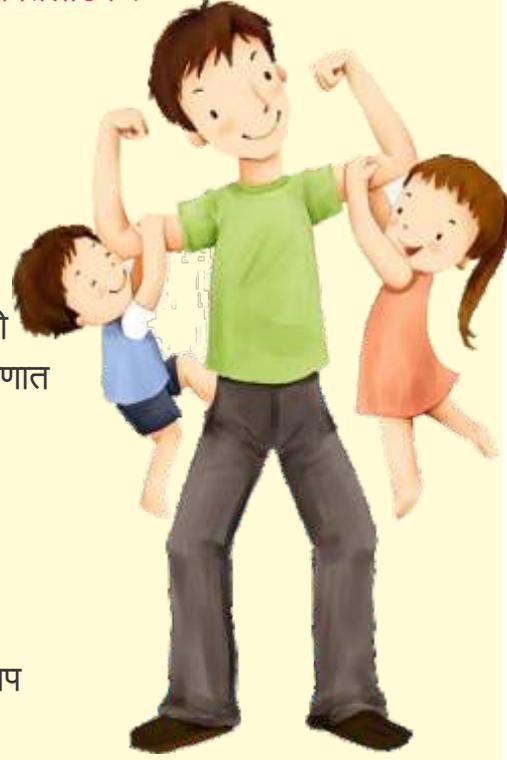
ठेच लागाता सहज शब्द निघे आई ग
भयानक काही घडता म्हणे बाप रे बाप
म्हणजेच भयानक भयंकर पचविणारा
तो असतो फक्त बाप

राहून स्वतः अर्धपोटी देई मुलांस संतुष्टी
विसरुन जाय श्रम दिवसाचे पाहता मूल अंगणात
तो असतो फक्त बाप

फाटके शिवून वापरतो कपडे अंगावरचे
तुटकी पायातील चप्पल शिवून वापरी
परि मुलांच्यासाठी शूज खरेदी करी
भविष्य घडविण्या मुलांचे सहन करतो व्याप
तो असतो फक्त बाप

शिकून सवरुन हो मोठा थकले जरी शरीर
येतील दिवस चांगले सदैव देई धीर
झाली जर का चूक कधी प्रेमे करिता माफ
तो असतो फक्त बाप

म्हणून मुलांनो ध्यानी ठेवा आई आणि बाप
उत्कर्ष साधण्यासाठी लाभो सदैव साथ
लाभो सदैव साथ

आत्मकल्याण महत्वाचे

ना माशिवाय मनुष्याला काहीही किंमत नाही. जसं, एखाद्या पक्ष्याचे दोन्ही पंख छाटले असतील तर त्याला काही किंमत उरत नाही. एखादी गाय दूध देते तिला मात्र किंमत असतेच परंतु जी गाय दूध देत नाही तिची आपण किती किंमत मोजतो? तसे, ज्याच्या जीवनात हे ज्ञानरूपी धन येतं त्याची किंमत आपोआपच वाढते. तो खऱ्या अर्थाने या जगात येण्याचा लाभ घेतो. नामाला जाणून त्याचा व्यवहारात उपयोग केल्याने लाभ होतो. हीच सत्य वस्तुस्थिती आहे. ती प्राप्त केल्यानेच मनुष्याला किंमत आहे. परंतु खेदाची गोष्ट म्हणजे मनुष्य जे प्राप्त करायचे आहे ते प्राप्त न करता अन्य गोष्टींच्या प्राप्तीची चिंता करत राहतो.

एका धनाढ्य व्यक्तीच्या महालाला आग लागते. नोकर धावत-पळत मौल्यवान चीज-वस्तू वाचवण्याचा प्रयत्न करत असतात. त्याचवेळी एक नोकर शेटजींना विचारतो, तुमच्या काही किमती वस्तू असतील तर सांगा. आग वाढत चालली आहे. शेटजींना पटकन आठवले, की भिंतीवरील फोटोच्या मागे असलेल्या तिजोरीत आपले किंमती हिरे आहेत. ते घेऊन यायला सांगतात. नोकर हिरे घेऊन येतो. नोकर पुन्हा विचारतो, की अजून काही आठवत असेल तर सांगा. एक खोली अजूनही सुरक्षित आहे. शेटजी म्हणाले, त्या खोलीत सोन्याने मढवलेला गालिचा आहे, तो घेऊन या. तो गालिचादेखिल आणला गेला. पाहता पाहता संपूर्ण महाल आगीच्या

भक्ष्यस्थानी पडला. अचानक नोकराने शेटजींना विचारले, छोटे मालक कुठे आहेत? हे ऐकताच शेटजींना घाम फुटला. चेहरा पांढराफटक पडला. खोल श्वास घेत ते म्हणाले, आग लागली होती तेव्हा तो माझ्या खोलीतच झोपला होता. आग शमल्यावर सारे त्या खोलीत जाऊन पाहतात तर काय, मुलाचा जळालेला मृतदेह तेथे पडलेला दिसला. शेटजी मोठ्यामोठ्याने रडू लागले, म्हणाले, सर्वात किमती वस्तू तर माझा मुलगा होता. पण या मायेने मला असं भुलवलं की मी सगळ्या चीजवस्तू वाचवत राहिलो. पण ज्याला वाचवायला हवं होतं, त्याला नाही वाचवलं.

सांगण्याचा भाव हाच आहे, की हे मानवा! हा जो मनुष्य जन्म तुला मिळाला आहे, या मनुष्यदेहाला चालवणारा जो चैतन्यस्वरूप आत्मा आहे, त्या आत्म्याला तू सावर. या आत्म्याला सावरलं नाहीस, त्याला अंधकारातच ठेवलंस तर तुझा इहलोकही व्यर्थ जाईल आणि परलोकही.

हसा मुलांनो हसा

एका अभिनेत्रीचा गैरसमज झाला होता की ती उंदरीण आहे. मनोचिकित्सकाने तिचे उपचार केले आणि म्हणाला “आता तुम्हाला समजले का तुम्ही उंदरीण नाही आहात.” अभिनेत्री म्हणाली, “हो, पण मला मांजरीची भीती वाटते.” ‘का?’ डॉक्टरांनी विचारले. अभिनेत्री म्हणाली, “मांजरीला कसे कळणार मी उंदरीण नाहीये म्हणून?”

विनोद आणि वनिता हॉटेलात गेली होती. वनिताला पिझ्झा खावासा वाटला. वेटरने दोघांपुढेही एकेक पिझ्झा आणून ठेवला. विनोदने आपल्या पिझ्झाचे आठ तुकडे करून घेतले. वनिताला पिझ्झाचे किती तुकडे करू असे विचारताच ती म्हणाली, माझ्या पिझ्झाचे आठ नको, चार तुकडे कर, मी सध्या डाएट करते आहे. आठ तुकडे जास्त होतील चारच कर!

मिस्टर त्यागींना भल्या पहाटे पार्कमध्ये भटकताना पाहून मिस्टर गुप्तांनी म्हटलं, वा! तुम्हालाही सकाळी फिरण्याचे महत्त्व पटलं ना? चला आनंद आहे.

मिस्टर त्यागी - अरे असं काही नाही, रात्री घरी उशीरा आलो म्हणून बायकोने दारच उघडलं नाही. त्यामुळे पार्कमध्ये रात्र काढावी लागली.

पिंपळाचे खूप मोठे झाड होते. त्या झाडावर अनेक भुते राहत होती. एके दिवशी एका भुताचा मुलगा त्याच्या आई-वडिलांना म्हणाला, “आज मी माझ्या स्वप्नात माणसाला पाहिले.” भुताचा मुलगा खूप घाबरला. त्याला समजवताना त्याचे आई-वडील म्हणाले, “बाळा, घाबरू नकोस. माणूस वगैरे काहीही नसतो. हा तुझा भास होता.”

मुंगी (हत्तीला) - दोन दिवसांसाठी तुझी पॅट दे ना.

हत्ती (हसून) - तू घालणार आहेस का ?

मुंगी - नाही. मुलीचं लग्न आहे. तंबू उभारायचा आहे.

दोन मित्र बोलत असतात.

चंदू - गुगलविषयी तुला काय माहिती आहे ?

नंदू - हेच की ५० टक्के लोक गुगलचा वापर सर्च इंजिन म्हणून करतात आणि उर्वरित ५० टक्के लोकां इंटरनेट चालू आहे की नाही, हे तपासण्यासाठी.

एका बिल्डींगमध्ये राहणाऱ्या सात शेजारणींमध्ये भांडण पेटले, प्रकरण कोर्टात गेले. सुनावणीच्या वेळी सगळ्याच स्त्रिया जजला आपले म्हणणे ऐकवण्यासाठी एकाच वेळी गलका करू लागल्या. ऑर्डर ऑर्डर म्हणत न्यायाधीशांनी बऱ्याच वेळा टेबलावर हातोडा आपटला तेव्हा कोठे शांतता पसरली. नंतर न्यायाधीशांनी सांगितले, वयाने ज्येष्ठ असणाऱ्या स्त्रीने म्हणणे प्रथम मांडावे. मग काय ती केस उभीच राहिली नाही !

न्यायाधीश(गुन्हेगाराला) - तू कधी तुरुंगात गेला आहेस का ?

गुन्हेगार (रडून) - कधीच नाही.

न्यायाधीश - रडू नको, मी तुझी ही इच्छा नक्की पूर्ण करीन.

पती जेवत होता तेवढ्यात त्याच्या ताटातून एक उंदीर पळत गेला.

पती - मी आता हे अन्न खारू शकत नाही.

पत्नी - मुकाट्याने खा आधी, अहो, उंदराने चप्पल थोडीच घातली होती ?

कुलाबा किल्ला

कुलाबा किल्ला हा मराठा साम्राज्याचा अतिशय महत्त्वपूर्ण सागरी किल्ला होता. छत्रपती शिवाजी महाराज यांनी सागरी मार्गाने येणाऱ्या शत्रूंपासून आपल्या स्वराज्याचे रक्षण व्हावे याकरिता त्यांनी सागरी किल्ल्यांची दुरुस्ती केली होती. त्या सागरी किल्ल्यांपैकी कुलाबा हा किल्ला. मुंबई शहरापासून सुमारे ३५ किमी अंतरावर दक्षिणेस अलिबाग शहराजवळ कुलाबा किल्ला असून, तो अरबी समुद्र किनार पट्टीपासून सुमारे १ ते २ किमी अंतरावर समुद्रात वसलेला आहे. किल्ल्याला एक समुद्राकडे तोंड करून आणि अलिबागकडे असणारे असे दोन दरवाजे आहेत. अलिबाग तालुक्याला लाभलेल्या ३५

किमी च्या समुद्र किनारपट्टीला 'अष्टागर' म्हणून ओळखले जाते. त्यामुळे कुलाबा या किल्ल्याला 'अष्टागर' चा राजा म्हणजे किल्ले कुलाबा व अलिबागचा पाणकोट म्हणून संबोधलं जाते. जरी हा किल्ला जलदुर्ग असला तरीही किल्ल्यावरती असलेल्या गोड्या पाण्याच्या विहिरी हे किल्ल्याचे वेशिष्टय आहे. इसवी सन १७१३ मध्ये बालाजी विश्वनाथ यांच्याशी झालेल्या तहानुसार इतर किल्ल्यांसाहित कुलाबा किल्ला हा कान्होजी आंग्रे यांच्याकडे सुपूर्द करण्यात आला. कान्होजी आंग्रे यांनी या किल्ल्याचा वापर करून ब्रिटिशांच्या बोटीवरती अनेक हल्ले चढवले. शिवाजी महाराजांच्या काळापासून या

किल्ल्याला प्रदीर्घ इतिहास लाभला असून शिवशाहीनंतर पेशवाई आणि सरतेशेवटी इंग्रज सरकारचा कालखंड या किल्ल्याने पाहिला आहे.

सागरी शत्रूंपासून स्वराज्याचे रक्षण व्हावे याकरिता शिवछत्रपतींनी जलदुर्गाचे महत्त्व लक्षात घेऊन १६८० साली या किल्ल्याची उभारणी सुरु केली. १७ बुरुज असलेल्या या किल्ल्याची लांबी ९०० फूट, रुंदी ३५० फूट व तटबंदीची उंची २५ फूट आहे. आज ३०० पेक्षा जास्त वर्षे उलटली, तरी तो सागरी लाटांची पर्वा न करता, खंबीरपणे उभा आहे.

कुलाबा किल्याचे बांधकाम करताना चुन्याचा वापर करण्यात आलेला नाही. अवजड दगड एकावर एक रचून अचूक सांधेजोडणी करण्यात आली आहे. लाटांच्या मान्यामुळे तटबंदीच्या दगडांची झीज होऊ नये यासाठी दोन दगडांमध्ये छोटी पोकळी ठेवली आहे. या पोकळ्यांच्या आत पाणी जाऊन लाटांची मारक क्षमता शिथिल व्हावी, हा त्यामागील उद्देश होता. या तंत्रपद्धतीच्या अवलंबामुळे अन्य जलदुर्गांप्रमाणे कुलाबा किल्याच्या तटबंदीच्या दगडांची फारशी झीज झालेली दिसून येत नाही. मराठ्यांच्या स्थापत्य शैलीचे असे उदाहरण अन्य कोणत्याही किल्ल्यावर पहायला मिळत नाही.

समुद्राला पूर्ण भरती आल्यावर किल्ल्याच्या चारही बाजूंना पाण्याच्या प्रचंड लाटा उसळतात. सागराच्या लाटा उसळत असल्या तरी सुद्धा सागराचे पाणी किल्ल्याच्या मुख्य प्रवेशद्वारा पासून सुमारे १५ फुटापर्यंत आत येत नाही. कुलाबा हा किल्ला पूर्णपणे अरबी समुद्रा लागत असला तरी सुद्धा किल्ल्यावर असलेल्या विहिरीतील पाणी गोड आहे. शिवाय किल्ल्यावर एक गोड्या पाण्याचे सरोवर सुद्धा आहे.

मुख्य भागात पुढील बाजुने व मागील समुद्राच्या बाजुने दोन भव्य प्रवेशद्वारे आहेत. किल्ल्याच्या प्रवेश द्वारावर मोर, हरण, कमळ,

शरभ, हत्ती इत्यादी प्रकारची शिल्प कोरल्या गेली आहेत. मुख्य द्वारातुन आत गेले की लगेच दुसरा दरवाजा लागतो, तो पार केला की महिषासुराचे दर्शन होते. त्यांच्या बाजूला भवानी मातेचे मंदिर आहे. तसेच तेथे पद्मावती देवीचे छोटे व गुलवती देवीचे मोठे मंदिर आहे. त्याच्यासमोर गेल्यास वाडे, पागा, कोठी यांचे अवशेष दिसतात. तेथून डावीकडे जात असलेली वाट हजरत हाजी कमाल उद्दीनशहा दरबार यांच्या दग्याकडे जाते.

दग्यापासून परतीच्या वाटेवर डावीकडे एकेकाळी किल्ल्याचे शिलेदार असलेल्या राघोजी आंग्रे यांच्या वाड्याचे अवशेष दिसतात. किल्ल्यावरील पुष्करणी समोर १७५९ साली राघोजी आंग्रे यांनी सुरेख गणपती मंदिर उभारले. मंदिरातील सिध्दीविनायकाची मूर्ती उजव्या सोंडेची असून, ती असंख्य भाविकांचे श्रध्दास्थान ठरली आहे. गाभान्यात अष्टभुजा देवी, श्री शंकर, सुर्य, विष्णु यांच्या अतिशय सुंदर मूर्ती आहेत. या मूर्तींच्या एकत्रीकरणामुळे हे 'श्री गणेश पंचयतन' म्हणून ओळखले जाते. किल्ल्यातील एका बुरुजावर गाडयावर चढवलेल्या उत्तम स्थितीतील दोन तोफा आहेत.

कुलाबा किल्ल्याचा सामावेश जागतिक वारसा स्थळाच्या यादीत केला गेला असला तरी सुद्धा किल्ल्याची मोठ्या प्रमाणात दुरावस्था झाली आहे. योग्य देखभाली अभावी किल्ला नामशेष होण्याच्या मार्गावर आहे. किल्ल्याच्या आतील परिसरात गवताचे साम्राज्य पसरले आहे. सध्यस्थितीत कुलाबा हा किल्ला पुरातत्व विभागाच्या देखरेखीत आहे. किल्ल्याच्या भेटीस दरवर्षी लाखो लोक येत असतात. त्याकरिता पुरातत्व विभागातर्फे शुल्क आकारले जाते. किल्ल्याला भेट देण्यासाठी पुरातत्व विभागातर्फे भरती ओहटीचे वेळा पत्रक तयार केले असून समुद्राला ओहटी असतांना आपण या ठिकाणी जावू शकतो.

पावसाळ्यात आरोग्य सांभाळण्यासाठी १० टिप्स

पावसाळा आता मध्यावर आला आहे. साताता कोसळणारा पाऊस काहीसा कमी झाला आहे. पावसाळा-उन्हाळा-हिवाळा अशा मिश्र वातावरणाचा प्रभाव आपल्याला अनुभवता येत आहे. त्यामुळे आज आपण

अशा ऋतूत नक्की कशी काळजी घ्यायची हे पाहू. बदलत्या वातावरणाचा आपल्या शरीरावर थेट परिणाम होत असतो. त्यामुळे काही प्रमाणावर काळजी घेणे आवश्यक आहे.

१) हात पाय स्वच्छ धुणे -

आपल्याला लहान असल्यापासून शिकवलेले आहे. बाहेरून आल्यावर हात-पाय धुणे. आपण प्रवासात, बस, ट्रेनमध्ये चढता-उतरताना, ऑफिसमध्ये, मार्केटमध्ये, शाळेत, कॉलेजात आपले हात आपल्या नकळत बॅक्टेरिया, व्हायरस जमा करत असतात. त्यामुळे बाहेरून घरी पोहचल्यावर, जेवणाआधी, काहीही खाण्याआधी हात साबणाने स्वच्छ धुवावेत. आजकाल आपल्याला hand sanitizer सहज उपलब्ध असतात. ते जवळ बाळगा आणि त्याचा योग्य वापर करा.

२) पावसाळ्यात रस्त्यावरचे किंवा उघड्यावर ठेवलेले अन्न खाणे टाळावे -

आरोग्याची काळजी खूप महत्वाची आहे. पावसाळ्यामध्ये आपली रोगप्रतिकार शक्ती कमी होते. बॅक्टेरिया, व्हायरसचे वाढलेले प्रमाण पावसाळ्यात अधिक असते. अनेकदा पदार्थ बनवण्यासाठी वापरलेले पाणी नीट गाळलेले, उकळलेले नसते. त्यामुळे पोटाचे विकार होऊ शकतात. उघड्यावर ठेवलेल्या खाण्यावर माश्या बसून ते अन्न दूषित करतात. त्यामुळे बाहेरचे अन्न खाणे टाळावे.

३) पाणी उकळून घ्या आणि त्याचे प्रमाण वाढवा -

पावसाळ्यात कमी तहान लागते. त्यामुळे आपोआप कमी पाणी प्यायले जाते, पण स्वास्थ्य राखण्यासाठी, रोगप्रतिकारक शक्तीसाठी, शरीरातील toxins चा नीट निचरा होण्यासाठी

शरीराला साधारण ३ लिटर पाण्याची गरज असते. त्यामुळे आठवण ठेवून, गरज पडल्यास दर एक तासाचा अलार्म लावून दिवसभरात ३ लिटर पाणी पिणे गरजेचे आहे.

४) डासांपासून सुरक्षित रहा -

पावसाळ्याच्या दिवसांत डासांचे प्रमाण वाढते. त्यामुळे डासांपासून सुरक्षेची काळजी घ्या. डासांना दूर ठेवणाऱ्या क्रीम (mosquito repellent) चा वापर करा तसेच घरात किंवा घराच्या आसपास पाणी फारकाळ साठून राहणार नाही याची काळजी घ्या.

साठलेल्या पाण्यात डासांची पैदास जास्त होते. डासांमुळे डेंग्यू मलेरियासारखे आजार पसरतात.

५) योग्य आहार घ्यावा -

पावसाळ्यात शरीराची रोगप्रतिकारक शक्ती कमी असते. तेव्हा सकस, शुध्द, पोषक घराचे अन्नच खावे. भाज्या, फळे रोगप्रतिकारक शक्ती वाढायला, पचन चांगले व्हायला मदत होते. त्यामुळे या गोष्टींचा आपल्या रोजच्या आहारात भरपूर समावेश करावा. मसाल्याचे पदार्थसुध्दा पचनाला मदत करतात, पण पावसाळ्यात खूप तिखट पदार्थ खाणे टाळावे.

६) रोगप्रतिकारक शक्ती वाढवा -

लसूण शरीराची रोगप्रतिकारक शक्ती वाढवण्यास मदत करतो. त्यामुळे सर्दी, खोकला, ताप अशा पावसाळी आजारांपासून सहज संरक्षण मिळते. मसाल्याचे इतर पदार्थदेखील रोगप्रतिकारक शक्तीसाठी उपयुक्त ठरतात. तसेच मसाल्याचे पदार्थ जसे की मिरपूड, आले, हिंग, हळद, कोथिंबीर, जीरं, लिंबू पचनसंस्था नीट काम करण्यासाठीदेखील मदत करतात.

७) त्वचेची काळजी घ्या -

पावसाळ्यात त्वचेचे इन्फेक्शन टाळण्यासाठी जेवणात कडू भाज्यांचा समावेश करा. जसे की मेथी, कारले, कडुलिंब इ. या भाज्यांमधील रसायने शरीरातील रोगप्रतिकारक शक्ती वाढवतात. चेहऱ्याचा टवटवीतपणा टिकून राहण्यासाठी मदत होते. या पदार्थातील रसायनांचे अनेक फायदे शरीराला होतात.

८) शरीरातील मिठाचे प्रमाण -

पावसाळ्यात मिठाचे प्रमाण शक्य तेवढे कमी ठेवावे. तसेच चिंच, लोणचं, चटणी अशा आंबट गोष्टी टाळाव्यात. या पदार्थांमुळे शरीरात पाण्याचे प्रमाण वाढून (water retention) शरीराला सूज येण्याची शक्यता असते.

९) तळलेले, मांसाहारी पदार्थ टाळा -

पचायला जड असणारे पदार्थ टाळा. कारण पावसाळ्यात पचनसंस्था थोडी अशक्त झालेली असते. त्यात जर खूप विल्लष्ट आणि पचायला जड पदार्थ खाल्ले तर आजारी पडण्याची शक्यता असते.

१०) शीतपेय घेणे टाळावे -

दिवसभरात मधल्या वेळेत जेव्हा भूक लागेल तेव्हा गरम सूप, हर्बल टी, ग्रीन टी अशी पेय घेणे जास्त चांगले. पावसाळ्यात बाजारातील शीतपेय घेणे टाळावे. शीतपेय शरीरातील खनिज साठा कमी करतात. त्यामुळे शरीरातील enzyme activity कमी होते. ज्यामुळे पचनसंस्थेवरचा ताण वाढतो. या बारीकसारीक सवयींची काळजी घ्या आणि निरोगी राहून या वर्षाऋतूचा मनसोक्त आनंद लुटा.

गाईला उठविले

गाईने तिथे असलेल्या एका मोठ्या दरडीवरून खाली उडी घेतली. बाई खाली उतरून पाहते तो उंचावरून खाली पडल्यामुळे गाय मेली होती. तेव्हा दुःखाने ती रडू लागली.

समर्थ कल्याणस्वामी व मौनीबुवांचे शिष्य हे झालेले दृश्य दुरुन पाहत होते व समर्थाचे थालीपीठ खाणे एकीकडे सुरुच होते. इतक्यात थालीपीठ कोरडे असल्याने समर्थांना त्याचा ठसका लागला. तेव्हा समर्थ कल्याणस्वामींना म्हणाले, “कल्याणा, थालीपीठाचा घास लागतोय रे, त्याकरिता जा आणि त्या समोर पडलेल्या

गाईचे दूध काढून आण.”

ती आज्ञा ऐकून कल्याणांनी तुंबा हातात घेतला आणि ते त्या गाईपाशी जाऊन म्हणाले, “बाई, आमच्या स्वामींना थालीपीठाचा घास लागत आहे, ह्याकरिता त्यांनी तुझे दूध मागितले आहे. तर ऊठ आणि दूध दे.”

हे ऐकून ती रडत बसलेली बाई हसू लागली. कल्याणस्वामी म्हणाले, “बाई का हसता ?”

बाई म्हणाल्या, “मी गाय मेली म्हणून रडत बसले आहे आणि तू आला आहेस दूध काढायला. तेव्हा आता हसू नको तर काय करू ?”

कल्याणस्वामी म्हणाले, “बाई, तुम्ही हसणार असाल तर हसा. आम्हाला स्वामींची आज्ञा प्रमाण.” इतके सांगून ते पुन्हा ते गाईला म्हणाले, “बाई, उठ आता लवकर. स्वामींना आता उशीर होतोय.”

हे शब्द उच्चारताच गाय खाडकन उठून उभी राहिली. कल्याणस्वामींनी दुधाने तुंबा भरला आणि स्वामींकडे निघाले. त्यांच्या मागून गायही निघाली. कल्याणांनी दूध नेऊन स्वामींना दिले. स्वामींनीही आपले थालीपीठ खाल्ले आणि ते पाण्यातून बाहेर आले. लगेच त्या बाईने येऊन स्वामींचे पाय धरले व आता आपल्या घरापर्यंत पोचविण्यास आपला शिष्य घ्यावा म्हणून विनंती केली. तेव्हा समर्थ गाईच्या जवळ जाऊन पाठीवरून हात फिरवून म्हणाले, “बाई, तू धेनू आहेस. तुझा धनी ब्राह्मण. ह्याकरिता जा बाईच्या बरोबर घरी आणि आजपासून ओढाळपणा करू नको.”

समर्थ बाईला म्हणाले, “जा बाई हिला घेऊन. ती आता त्रास देणार नाही.” नंतर ती बाई निघाली व तिच्यामागून गायही मुकाट्याने चालत गेली. ही सर्व लीला मौनीबुवांचे शिष्य अथवापासून इतिपर्यंत पाहातच होते. त्यांच्या अंतःकरणाला हा चमत्कार पाहून काय वाटले असेल हे सांगणे नकोच. त्यांनी एकदम धावत जाऊन समर्थांचे पाय घट्ट धरले. त्यांना समर्थ हसून म्हणाले, “आमच्यापाशी कशाचे चमत्कार? आम्ही हे असेच वेडेपिसे असल्याचे मौनीबुवांना माहीती आहे.”

त्यांचे समाधान करून त्यांना उठविले व परळीस येऊन चार दिवस राहून मग जावे. अशी आज्ञा झाली. परंतु शिष्यांनी विनंती केली, “तेथे सर्व स्वयंपाक झाला आहे. दोन प्रहरही झाली आहे, तरी कृपा करून येथेच नैवेद्य व्हावा”

ठीक आहे, असे म्हणून समर्थांनी स्नान वगैरे करून तेथेच भोजन केले. दुपारी मौनीबुवांच्या सर्व शिष्यांसह ते परळीस गेले व चार दिवस त्यांना सन्मानाने ठेवून घेऊन निरोप दिला. जाताना मौनीबुवांना आमचा नारायण सांगावा म्हणून सांगितले. त्याप्रमाणे शिष्यांनी पाडगावी जाऊन मौनीबुवांना सर्व हकीकत निवेदन केली. ती ऐकून मौनीबुवा पोट धरधरून हसू लागले.

क्रमशः

क्षमस्व

माहे मे २०२१ च्या अंकात ‘समर्थ दर्शन’ या सदरातील पान क्रमांक ३६ व ३७ वरील कथेत ‘तेव्हा तेथील मंडळींनी सांगितले, समर्थ रामदास स्वामी शिवाजी राजांचे गुरु ते हे’ या वाक्यावर एका सूझ वाचकाने नाराजी व्यक्त केलीय परंतु सदर कथा ही –संदर्भ पुस्तक : ‘श्री समर्थांच्या गोष्टी. लेखक— कृष्णाजी नारायण आठल्ये’ यांच्या पुस्तकावरून घेतल्याचे आमच्या संग्रहकर्त्यांचे म्हणणे आहे. त्यामुळे येथे आम्ही आमचे स्वतःचे मत मांडलेले नाही तसेच कोणाचे मन दुखावण्याचाही आमचा हेतू नाही; परंतु तरीही जर कोणाचे मन दुखावले असेल किंवा चुकीची माहिती दिली गेली असे वाटत असेल तर त्याबद्दल आम्ही दिलगीर आहोत व अंतःकरणापासून क्षमाप्रार्थी आहोत. यापुढे योग्य ती दक्षता घेण्याचा आमच्या सर्व लेखक वर्गाचा प्रयत्न राहिल.

मायबाप वाचकांनी वेळोवेळी आमच्या चुका निदर्शनास आणून आम्हाला योग्य मार्गदर्शन करत उपकृत करावे, हीच आपल्या चरणी नम्र प्रार्थना आहे

धन्यवाद! धन निरंकार!!

—संपादक

हसती दुनिया
जून २०२१

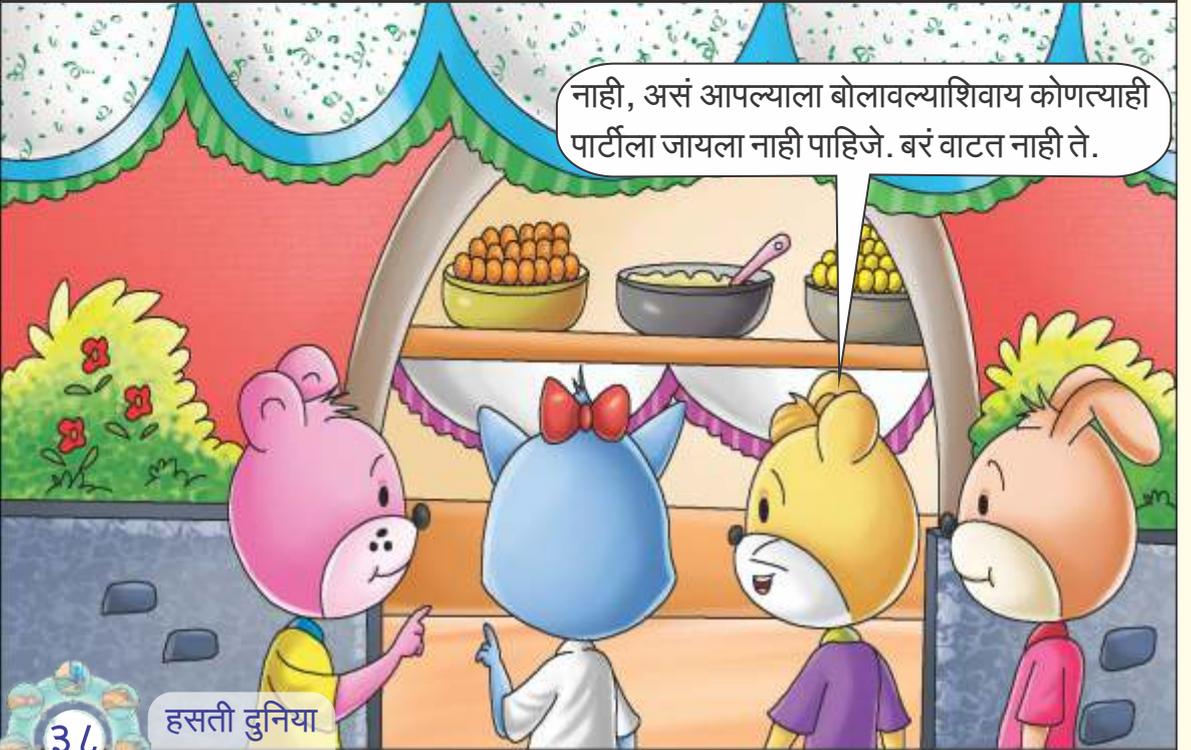

किट्टी

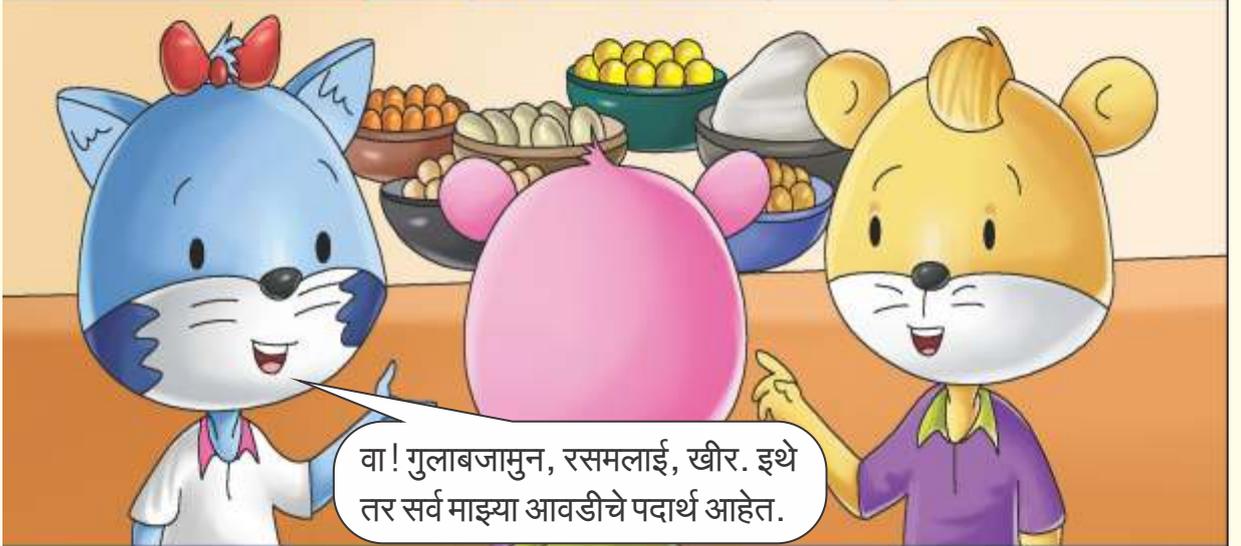
चित्रांकन व लेखन :
अजय कालडा

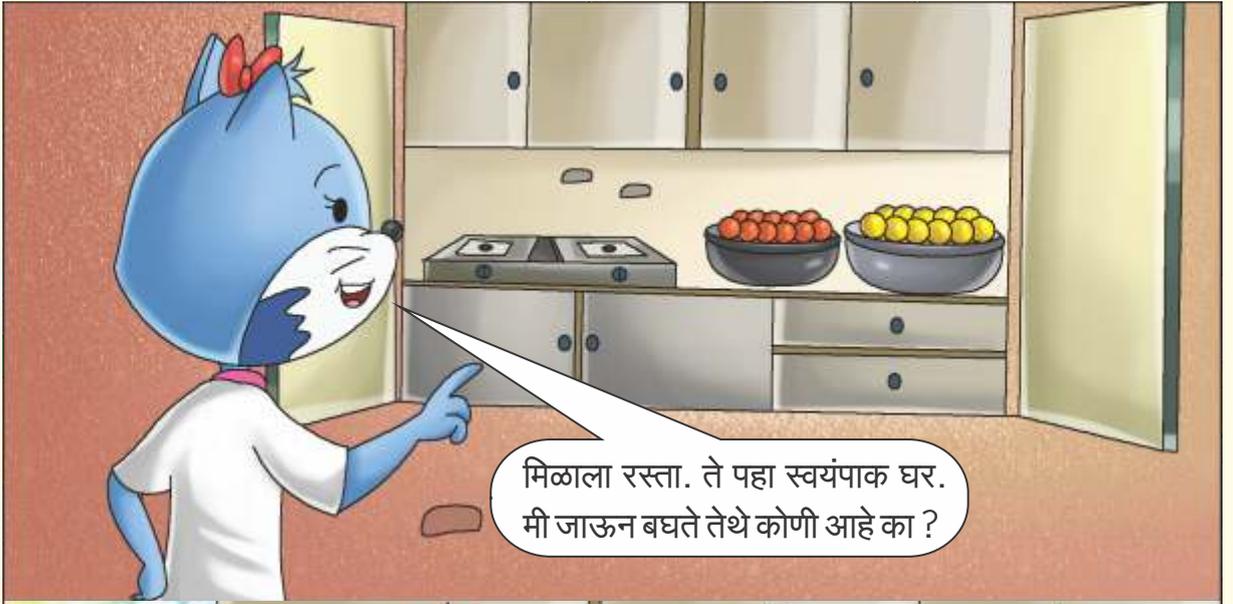

आज समोरच्या पार्कमध्ये एक पार्टी आहे. चला आपण सर्वजण तिथे जाऊया. खूप काही खायला मिळेल.

नाही, असं आपल्याला बोलावल्याशिवाय कोणत्याही पार्टीला जायला नाही पाहिजे. बरं वाटत नाही ते.

मिळाला रस्ता. ते पहा स्वयंपाक घर.
मी जाऊन बघते तेथे कोणी आहे का ?

वा! इथे तर आपल्यासाठी
भरपूर खाणं आहे. चला कोणी
येण्याअगोदर खाऊन घेऊ.

अरे! स्वयंपाकघरातून हा खड-खड आवाज
कसला येतोय ? चला जाऊन पाहूया.

अरे आपली चोरी पकडली गेली.
आता तर फार मार खावा लागेल.

अरे काय चाललय इथं ?

पळा, पळा इथून लवकर ते आपल्याला मारायला येत
आहेत. आपल्यापर्यंत ते पोचायला नकोत.

हा! हा! बहादूर किट्टी, खाणं खाल्लं
की मार ? व्यायाम तर फार चांगलाच
झाला पळून-पळून. हा! हा! हा!

मला माफ कर चिटू, मी तुला घाबरट म्हटलं.
परंतु मला आज कळलं की, बोलावल्याशिवाय
कोणाच्याही पार्टीला जायचं नाही.

संत सावता माळी

(इ.स. १२५० ते १२९५)

महाराष्ट्रात अठरापगड जातीचे संत होऊन गेले. त्यापैकीच माळी समाजात होऊन गेलेले एक संत म्हणजे 'सावता माळी'.

आरण गावात (या गावाला अरणभेंडी असेही म्हणतात.) परसू व नागिना हे जोडपं रहात होते. ते भगवद्भक्त होते. विठ्ठलाच्या आशीर्वादाने त्यांना इ.स.१२५० मध्ये पुत्ररत्नाचा लाभ झाला. त्या मुलाला बालपणापासूनच ईश्वरभक्तीची गोडी होती. त्याला लिहिता वाचता येऊ लागल्यावर त्याने अनेक धार्मिक ग्रंथांचे वाचन केले. त्याला परमेश्वरभेटीची तळमळ लागली. एकदा पहाटेच्यावेळी एका झाडाखाली तो विठ्ठलाचे नामस्मरण करत बसला होता. हृदयामध्ये भगवंताला आळवत म्हणाला, माझे चित्त तुझ्या मंगल चरणी राहू दे. माझ्या प्रत्येक कर्मात तुझा अंतर्भाव होऊ दे. तुझे नाव सदैव माझ्या मुखात असू दे. तुझ्यापासून मला दूर नेऊ नकोस. सावता माळ्याचा तो उत्कट प्रेम भाव बघून विठ्ठल स्वतः साकार रूपात त्याच्यासमोर उभा राहिला. त्याने विठ्ठलाच्या चरणी मस्तक ठेवले. सावता माळीचा कंठ भरुन आला होता, भावभक्तीमुळे देवा मला तुझे साकार दर्शन झाले; सावता माळी पुढे विठ्ठलाचे भजन कीर्तन करू लागले. त्याबरोबरच ते आपल्या आईवडिलांची देखील सेवा करत.

सावताजींचा विवाह अरणजवळील भेंड या गावातील जनाई नावाच्या मुलीशी झाला. त्यांना पुढे विठ्ठल व नागाताई अशी दोन अपत्ये झाली.

समाजातील लोकांकडून त्यांना खूप

छळ सोसावा लागला. तरीही त्यांनी कसलीच चिंता न करता सारं काही सहन केलं आणि आपला भक्तिमार्ग अखंड चालू ठेवला. त्यांच्या ध्यानीमनी मुखात विठ्ठलाचे नाम होते. पंढरीचा विठोबा या संताने चराचरात पाहिला होता. विठोबा त्यांच्या हृदयात वास करत होता.

पंढरपूर अरण गावाजवळ असूनही ते कधीही पंढरपूरला गेले नाहीत. पंढरपूरला जाणारे वारकरी अरणगावी सावताजींचे दर्शन घेऊनच पुढे जात.

वारकरी जेव्हा त्यांना विचारत की तुम्ही पंढरपूरला का येत नाहीत तेव्हा ते म्हणायचे माझा विठ्ठल माझ्या शेतातच आहे. मूर्तिपूजा आणि कर्मकांड यापेक्षा भक्ती भाव आणि मानवता धर्म त्यांना महत्त्वाचा वाटत होता. त्यांनी भक्तीज्ञानाची बीजे पेरुन भावभक्तीचा मळा फुलवला. आपल्या अभंगातून त्यांनी चराचरात

(पान ४४ वर)

लोभाचे फळ वाईटच

रघु आणि मधु नावाचे दोन भाऊ होते. ते दोघेही शेतात काम करत असत. दोघांचे लग्न झाल्यानंतर दोघांनीही आपापले वेगळे संसार थाटले. मोठा भाऊ रघु हा थोडा स्वार्थी आणि मत्सरी स्वभावाचा होता. मधु मात्र अतिशय प्रामाणिक, कष्टाळू आणि परोपकारी होता. प्रत्येकाच्या अडीअडचणीला तो नेहमी धावून जात असे. अतिशय कष्ट करून त्याने शेती पिकवली. शेतावर मोठे घर बांधले.

कोंबड्या बकऱ्या पाळल्या. हळूहळू त्याची प्रगती होऊ लागली. रघु मात्र आळशी होता. त्याची काहीच प्रगती झाली नाहीय परंतु मधुकडे बघून तो मात्र मनातल्या मनात त्याचा द्वेष करू लागला.

एके दिवशी मधुकडे चोरी झाली. चोरांनी घरातील अनेक चांगल्या वस्तू चोरून नेल्या. ही बातमी ऐकून रघु मनातल्या मनात खूप झाला; परंतु गावातल्या लोकांना मात्र

संत सावता माळी

(पान ४२ वरून)

अतिशय वाईट वाटले. सर्वांना मधुविषयी सहानुभूती वाटली. सर्वांना मदत करणारा मधु आज अडचणीत सापडला होता. म्हणून गावकऱ्यांनी वर्गणी काढून त्याचा संसार पुन्हा उभा करून दिला.

हे पाहून रघुला त्याचा हेवा वाटू लागला. एके दिवशी रघुने आपल्या घरातील सोने-नाणे व पैसे एका पिशवीत गुंडाळून ती पिशवी रात्री तलावाजवळ गाडून ठेवली व गावभर चोरी झाल्याचे सांगू लागला. रघुने कितीही आरडाओरडा केला तरी त्याच्याविषयी कोणाला सहानुभूती वाटली नाही. कारण तो कधीच कोणाला मदत करत नसे. म्हणून कोणी त्याला मदत केली नाही. त्याच दिवशी गावच्या सरपंचाने तलावाशेजारी मंदिर बांधण्यासाठी पाया खोदायला माणसं पाठवली. पाया खणत असताना रघुने पुरलेले सोने-नाणे व पैसे मजुरांना सापडले. ते त्यांनी सरपंचाकडे आणून दिले. हे धन मंदिराच्या बांधकामासाठी वापरावे असे त्यांनी जाहीर केले. रघुला ही गोष्ट कळताच त्याला खूप पश्चाताप झाला. त्याने खूप आकांडतांडव केला. दागिने व पैसे आपणच पुरून ठेवले होते असे त्याने हात जोडून सांगितले परंतु त्याच्यावर कोणीच विश्वास ठेवला नाही.

तात्पर्य, मनुष्य लोभापायी खोटेपणाचा आधार घेतो आणि स्वतःच आपल्या पायावर धोंडा पाडून घेतो. म्हणून लोभाच्या आहारी जाऊ नये आणि कुणाचा द्वेष करू नये. सर्वांना मदत करावी आणि प्रामाणिकपणे कष्टाने कमावलेली भाकरी खावी हेच खरे! नाही का?

व्यापून राहिलेल्या भगवंताचे वर्णन केले आहे. अज्ञान व कर्मकांड यातून समाजाला मुक्त होण्याचा संदेश दिला. प्रेम आणि भक्तीची शिकवण दिली. सावता माळी एक संतकवी होते. त्यांचे अनेक अभंग प्रसिद्ध आहेत. त्यांचे अभंग काशीबा गुरव लिहून ठेवत.

शेती करणे, गुरांना चारा घालणे, पीक पिकवणे, गरिबांना मदत करणे हीच त्यांच्यासाठी विद्वल भक्ती आहे असे ते म्हणत. आपल्या शेतात व्यापून राहिलेल्या विद्वलाला पाहून त्यांच्या मुखावाटे अभंग प्रकट झाले...

कांदा मुळा भाजी अवघी विठाबाई माझी ।।

लसून मिरची कोथिंबिरी अवघा झाला माझा हरी ।।

विद्वलाच्या कृपेने त्यांना चराचरात, प्रत्येक झाडाझुडपात, पिकांमध्ये, पालेभाज्यांमध्ये सर्वत्र विडल दिसे.

पुढे ते आजारी पडले आणि १२९५ मध्ये त्यांनी देह ठेवला. शेतामध्ये त्यांची समाधी बांधण्यात आली.

सावता माळी यांच्याबद्दल अशीही एक कथा सांगण्यात येते, की सावता महाराज एकदा आपल्या मळ्यात काम करत असताना पांडुरंग त्यांच्या शेतात आले आणि म्हणाली दोन चोर माझ्या मागे लागले आहेत. मला लपायला जागा दे. सावता माळी म्हणाले, देवा तुला लपवू अशी कोणती जागा आहे? देव म्हणाले, तुझ्या हृदयात मला लपवून ठेव. त्यांनी खुरप्याने छाती फाडून पांडुरंगाला आपल्या छातीत लपवले होते. पुढे संत ज्ञानेश्वर नामदेव आदि संत पांडुरंगाच्या शोधात सावता महाराजांकडे आले. तेव्हा केवळ त्यांच्या प्रार्थनेमुळे पांडुरंग सावतार्जींच्या छातीतून बाहेर आले व त्यांनी ज्ञानेश्वर नामदेव यांना दर्शन दिले. त्यांनाही सावता महाराजांचा भक्तीतील अधिकार कळून चुकला.

हसती दुनिया
जून २०२१

- 1) भारताचे उद्यान असे कोणत्या शहराला म्हटले आहे?
अ) कोलकाता ब) बंगलोर क) मुंबई ड) जयपुर
- 2) शहाजहान बादशहाचे मूळ नाव काय होते?
अ) सलीम ब) मोहम्मद क) मुकर्रब खान ड) खुर्रम
- 3) हिराकुड धरण कोणत्या नदीवर बांधलेले आहे?
अ) महानदी ब) गोमती क) अलकनंदा ड) इरावती
- 4) भारतात चिपको आंदोलन कशासाठी झाले?
अ) पाणी वाचवणे ब) प्रदूषण थांबवणे क) वृक्षतोड थांबवणे ड) स्वातंत्र्य मिळवणे
- 5) साहित्याचे नोबेल पारितोषिक मिळवणारी पहिली आशियाई व्यक्ती कोण?
अ) इव्हान बुनीन ब) रवींद्रनाथ टागोर क) बेरिस ड) होजे
- 6) सात बेटांचे शहर असे कोणत्या शहराला म्हटले आहे?
अ) दमण ब) निकोबार क) जावा ड) मुंबई
- 7) महाभारताचे मूळ नाव काय?
अ) विजय संहिता ब) जय क) भृगू संहिता ड) व्यासपर्व
- 8) प्रसिद्ध मीनाक्षी मंदिर कोठे आहे?
अ) बेंगलोर ब) चेन्नई क) त्रिवेंद्रम ड) मदुराई
- 9) संत निवृत्तीनाथांची समाधी कोठे आहे?
अ) आळंदी ब) त्रंबकेश्वर क) पंढरपूर ड) पैठण
- 10) खालीलपैकी कोणती व्यक्तिरेखा महाभारतातील नाही?
अ) जयद्रथ ब) दृष्टद्युम्न क) शत्रुघ्न ड) उद्धव

कथा

जाणीव

नेपोलियन बोनापार्ट फ्रान्स देशाचा सम्राट होता. सकारात्मक विचार ही त्याची फार मोठी शक्ती होती. त्यामुळे तो नेहमी म्हणत असे, की अशक्य हा शब्द माझ्या शब्दकोशातच नाही. नेपोलियनने याच आत्मविश्वासाने अनेक लढाया जिंकल्या. नेपोलियन हा जसा पराक्रमी होता तसा तो एक चांगला माणूस म्हणूनही ओळखला जातो.

नेपोलियन फ्रान्सचा सम्राट झाल्यानंतर एके दिवशी तो घोड्यावरून फेरफटका मारायला

निघाला.रस्त्याने जात असताना त्याला आपली लहानपणीची शाळा दिसली. बालपणातील सर्व आठवणी त्याच्या नजरेसमोर येऊ लागल्या. शाळेच्या जवळच एक छोटीशी झोपडी होती.तो त्या झोपडीत गेला.

झोपडीमध्ये एक म्हातारी आजी खाटेवर पडलेली होती. तिच्या जवळ जात नेपोलियन म्हणाला, “आजी, पंचवीस वर्षांपूर्वी तुम्ही या शाळेत समोर चॉकलेट, बिस्कीट, फळं, सुका मेवा विकायला

हसती दुनिया
जून २०२१

बसत होतात आणि ती विकत घ्यायला शाळेतली बरीच मुलं तुमच्याकडे येत. त्यामध्ये एक बोनापार्ट नावाचा मुलगा होता. तो काही वेळा तुमच्याकडून गोळ्या- बिस्कटं उधार घेऊन जाई. अनेकदा तर त्याने तुमचे पैसे देखील बुडवले, आठवतं का तुम्हाला?”

आजी बराच वेळ डोळे मिटून शांत बसली आणि नंतर म्हणाली, “हो, आठवलंय पण बोनापार्ट तर खूप चांगला मुलगा होता. तो उधार खाऊ नेत असे, पण उधारी देऊन जात असे. तो माझे पैसे बुडवणार नाही, फार चांगला मुलगा होता तो!”

नेपोलियन म्हणाला, “आजी! आता तुमचं वय झालं. कदाचित तुम्ही विसरला असाल; पण तो मुलगा मात्र विसरला नाही. त्याने तुमचे सगळे पैसे परत दिले नाहीत. तुमची थोडीफार उधारी अजूनही त्याच्याकडे बाकी आहे.” आजी म्हणाली, “अरे असू दे, असू दे. त्यात काय एवढं, पोरंच ती!”

नेपोलीयन म्हणाला, “आजी, तो मुलगा तुमची उधारी द्यायला आलाय.” आजी म्हणाली, “कुठे आहे तो मुलगा?”

“हा काय तुमच्यासमोर उभा आहे.

मीच तो तुमचा देणेकरी बोनापार्ट. इतक्या वर्षांचे पैसे तुम्हाला व्याजासह परत करत आहे, नाही म्हणू नका.” पैशांनी भरलेली ती पिशवी आजीच्या हाती देत तिचा आशीर्वाद घेऊन नेपोलियन घोड्यावर रपेट करत निघून गेला. त्याच्या पाठमोऱ्या आकृतीकडे आजी कितीतरी वेळ पाहत होती.

थोर माणसं कितीही मोठ्या पदाला गेली तरी आपल्या बालपणातील घटना- प्रसंग व आपल्याला मदत करणाऱ्या माणसांना ते कधीच विसरत नाहीत. ही जाणीवच खऱ्या माणुसकीची द्योतक आहे.

—शिवहरी वानरे
बुलढाणा

आत्मविश्वास

महाविद्यालयाच्या पहिल्या वर्षाची वार्षिक परीक्षा आटोपली होती. निकालाचा दिवस उगवला. वर्गातील सारी मुलं उत्सुकतेने निकालाची वाट बघत बसली होती. काही मुलं अतिशय उत्सुक होती तर वर्षभर ज्यांनी उनाडक्या केल्या होत्या ती मुलं घाबरलेली होती. त्या विद्यार्थ्यांमध्ये राजेंद्र नावाचा एक विद्यार्थी देखील बसलेला होता. खरंतर परीक्षेच्या वेळी तो आजारी पडला होताय परंतु तरीही त्याने आजारपणातही विश्रांती घेण्याऐवजी अभ्यास करण्यावरच भर दिला होता. त्यामुळे आपण चांगल्या मार्कांनी पास होणार याबद्दल त्याला विश्वास होता.

परीक्षेचा निकाल सांगण्यासाठी प्राध्यापक वर्गामध्ये रजिस्टर घेऊन आले. वर्गात शांतता पसरली. प्राध्यापकांनी प्रथम सर्वांना शुभेच्छा दिल्या आणि यशस्वी विद्यार्थ्यांची नावे वाचून दाखवली. ज्यांची नावे वाचून दाखवली ती सर्व मुलं पास झालेली असून बाकीची नापास झालेली आहेत असे प्राध्यापकांनी सांगितले. तेवढ्यात राजेंद्र जागेवर उभा राहिला आणि प्राध्यापकांना म्हणाला, “सर! तुम्ही माझं नाव का घेतलं नाही?” त्यावर प्राध्यापक म्हणाले, “कारण तू नापास झाला असणार म्हणून तुझं नाव घेतलं नाही.” हे ऐकून राजेंद्र मोठ्या आत्मविश्वासाने म्हणाला, “सर मी नापास होणे शक्यच नाही.” राजेंद्र चे बोलणे प्राध्यापकांना आगारुपणाचे वाटले, म्हणून ते म्हणाले, “ठीक आहे. पुन्हा पाहून सांगतो,” नंतर त्यांनी दुसरे रजिस्टर आणले. त्यामध्ये पडताळणी केल्यावर त्यांच्या लक्षात आले, की राजेंद्रचे नाव नजरचुकीने नापास झालेल्या विद्यार्थ्यांच्या यादीत टाकले गेले होते. गुणपत्रिकेची पडताळणी केल्यावर असे दिसून आले की राजेंद्र केवळ उत्तीर्णच झालेला नव्हता, तर त्याला पहिला क्रमांक देखील मिळालेला होता.

मित्रांनो, तो हुशार आणि आत्मविश्वासू राजेंद्र म्हणजे आपल्या देशाचे पहिले राष्ट्रपती डॉक्टर राजेंद्र प्रसाद होत.

—शिवहरी वानरे
बुलढाणा

कोलोरेडो फिश

को लोरेडो फिश हा सायप्रिनिडी कुळातील असून तो साधारण उत्तर अमेरिकेच्या भागात आढळून येतो. हा मासा आकाराने मोठा असून याची लांबी सहा फूटापर्यंत असते. आणि वजन ४५ किलोपर्यंत असते. मुख्यत्वे करुन या माशाचा वापर फुड फिश म्हणूनच होतो. अमेरिकन आणि युरोपियन लोकांमध्ये तो खाद्य म्हणून लोकप्रिय आहे. कोलोरेडो नदी आणि अमेरिकेच्या दक्षिण भागात या माशांचे वास्तव्य बऱ्याच प्रमाणात आढळून येते. ही जात आकारमानाने बरीच मोठी असली तरी ती हल्लेखोर नसते. या माशाच्या शरीराचा आकार लांबट असतो. शरीराच्या प्रमाणात तोंडही बरेच लांबट आणि चपटे असे. शरीरापैकी एक चतुर्थांश भाग डोके आणि तोंडाने व्यापलेला असतो. याचे तोंड हे कोनाच्या आकारासारखे असते.

कोलोरेडो माशाचा रंग हा गडद ऑलिव्ह ग्रीन रंगाचा असून त्यावर पिवळसर रंगाची छटा असते. शरीराचा खालचा भाग हा पांढऱ्या रंगाचा असतो. लहान पिलांच्या बाजूच्या पंखांवर गडद रंगाचा ठिपका असतो. पाठीच्या आणि पोटाच्या दोन्हीही पंखांवर नऊ नऊ रेज असतात. यांचे दात हे लांब आणि आकड्याप्रमाणे असतात. यांचे लहान पिल्लू हे फक्त पाच सें.मी. लांबीचे असते. लहान पिल्ले ही कोपेक्लोड, लार्वा आणि लहान किटक यावर उपजिवीका करतात. जस जसे वय वाढेल आणि आकार वाढेल तस तसे समुद्रातील मासे हेच त्यांचे खाद्य बनते. ग्रीन रिडर, व्हाईट रिडर, यांपा रिडर येथून ते वेगवेगळ्या नद्यांमध्ये स्थलांतर करताना दिसतात.

-संग्राहक : स्वप्निल वि.ऱ्हाटवळ

निळ्या झळाळीचं ब्लू मॉरमॉन

आकाराने मोठं आणि आकर्षक रंगाचं हे ब्लू मॉरमॉन फुलपाखरु स्वालोटेल्स प्रजातीतील आहे. या जातीतील सर्वच फुलपाखरं विशाल आकाराची असतात. तसंच आणखी एक वैशिष्ट्य म्हणजे याच्या पंखांच्या शेवटी शेषटीसारखं टोक असतं. आज जगभरात याच्या जवळपास सातशे उपजाती आढळतात. 'बर्डविंग' हे जगातील आकाराने सर्वात मोठं फुलपाखरु व 'अपोलो' हे हिमालयासारख्या अतिउंचावर आढळणारं फुलपाखरु याच जातीतील आहे.

आकाराच्या तुलनेत बर्डविंग या फुलपाखरानंतर 'ब्लू मॉरमॉन' हे दुसऱ्या क्रमांकाचं फुलपाखरु आहे. महाराष्ट्रातील हे सर्वात मोठं फुलपाखरु असून नुकताच त्याला महाराष्ट्र राज्याचं 'राज्य फुलपाखरु' म्हणून दर्जा दिला आहे. याच्या पंखांचा विस्तार जवळपास १२ ते १५ सेंटीमीटर आहे. याचा मुख्य रंग काळा असला, तरी याचे वरचे पंख व खालच्या पंखांच्या वरच्या बाजूवर आकाशी निळ्या रंगाची झळाळी असते. तर पंखांच्या खालच्या बाजूला तसाच रंग असतो व पंखांच्या सुरुवातीला गडद लाल रंगाचा ठिपका असतो. याचं धड व पोट हे काळ्या रंगाचं असतं.

जंगलामध्ये, कधीकधी शहरामध्ये, बागांमध्येसुद्धा हे आपल्याला सहज दिसू शकतं. त्याचा मोठा आकार आणि उडण्याची विशिष्ट सवय यामुळे ते लगेच लक्ष वेधून घेतं.

जंगलामध्ये फुलांवर किंवा त्याहीपेक्षा एखाद्या ओलसर मातीच्या भागाकडे ते आकर्षित होतं. एकदा का मातीवर बसून ते क्षार शोषायला लागलं, की ते सहसा विचलित होत नाही. मग आपण त्याच्या अगदी जवळ गेलो, तरी त्याला काही फरक पडत नाही. यांचा जीवनक्रम हा लिंबाच्या जातीच्या झाडांवर सुरु होतो. याच्या अब्या या सुरुवातीला पानाच्या वर बसतात; पण त्यांचा आकार आणि रंग हा एखाद्या पक्ष्याच्या विष्टेसारखा असल्यामुळे त्यांना धोका असणाऱ्या सरडे व इतर पक्ष्यांचं आपोआप त्यांच्याकडे दुर्लक्ष होतं. ही अळी थोडी मोठी झाल्यावर गर्द हिरव्या रंगाची होते व पानाच्या खाली लपून बसते. नंतर थोड्याच दिवसांत झाडावर या अळीचा कोष एका धाग्याच्या साहाय्याने उलटा लटकवला जातो व काही काळानंतर त्यातून झळाळणारं, तेजस्वी निळ्या छटा असलेलं 'ब्लू मॉरमॉन' फुलपाखरु बाहेर येतं.

-संग्राहक : अंकित चं. जाधव

रंग भरा

सामान्यज्ञान उत्तरे

१. ब
२. ड
३. अ
४. क
५. ब
६. ड
७. ब
८. ड
९. ब
१०. क

श

ब्द

को

डे

१
२
३
४
५
६
७
८
९
१०

	१ म		२ सो	ळा		३ अ
४ म	हा	मा	या		५ गु	रु
	दे		६ बी	ड		णा
७ प्र	व	८ च	न		९ पा	च
ति		पा		१० अ	नि	ल
११ भा	१२ र	ती	१३ य		प	
	ती		१४ श	१५ कुं	त	१६ ला
१७ मुं	ब	ई		ती		ल

हसती दुनिया
जून २०२१

॥ तू ही निरंकार ॥

गुरु ही सुमिरण गुरु ही पूजा गुरु ही पूजा का घर हे । गुरु ही है जगदीश्वर सन्तो और गुरु परमेश्वर है ।
पाप विनाशक धर्म का रक्षक सतगुरु सच का पालक है । कष्ट निवारक पीडा नाशक सतगुरु जग का नायक है ।
सच्चे मन से और लगन से जो सद्गुरु को ध्यायेगा कहे 'हरदेव' वही जन जग में सकल पदारथ पायेगा ।

शंकरराव जाधव
मुखी, वाई तालुका

सर्वासाठी... सर्वकाही...
एकच ठिकाणी...
लग्न बस्त्याची
खास सोय !

अविनाश शंकरराव जाधव
प्रचारक, सातारा ज्ञान

THE COMPLETE FAMILY SHOWROOM

मनमोहक साड्या | ड्रेस मटेरिअल | मेन्स वेअर | चिल्ड्रन्स वेअर
| लेडीज वेअर | सुटींग शर्टींग | रेमण्ड सियारामचे विक्रेते

ऐ मन मेरे सुमिरण कर ले सुमिरण से सुख आयेगा । धैर्ये न संकट तुझ को भवसागर तर जायेगा ।
दम दम पल छिन नाम का जो जन करता अमृत पान है । ऐसे जन को जग में सन्तो मिलता जीवन दान है ।

**गुरुशिख है सन्तान गुरु की गुरु पिता गुरु माता है।
कहे 'हरदेव' कि एक अटूट ये शिष्य गुरु का नाता है ।**

९९९, हरिहरेश्वर प्रतिक, आय.डी.बी.आय.बँक शेजारी, ब्राह्मणशाही, वाई (जि.सातारा)
फोन नं. : **9766727262 / 8999859073**

RNI No. MAH/MAR/2004/15105
Postal Regd. No. MCE/78/2019-2021
WPP Licence No. MR/TECH/WPP-164/East/2019-21
Publishing date on 1st of every month
Posted at Mumbai Patrika Channel Sorting Office,
Mumbai-400001 on dated 1st of every month

जनार्दन एच्. पाटील
झोनल प्रमुख-नाशिक क्षेत्र

॥ तुडी निरंकार ॥

ऑफिस : गाळा नं. १,४,६,८ महावीर इंडस्ट्रियल इस्टेट,
नारिंगी फाटा, विरार (पूर्व),
ता. पालघर, जि. ठाणे - ४०१३०५ (महाराष्ट्र)
कार्यालय : (०२५०) २५२७३२०/९८२२८८५२६
ई-मेल : rajindustries2010@yahoo.in
janardanpatil6500@gmail.com
वेबसाईट : www.vijayaengineeringworks.com
www.rajindustries.net.in

मे. विजया इंजिनिअरींग वर्क्स

मॅन्यु : स्पेशलिस्ट प्लास्टिक
इंजेक्शन मोल्ड आणि ब्लो मोल्ड
(घेर ओरम टाईप डार्ज)

मे. राज इंडस्ट्रीज

मॅन्यु. फार्मास्यूटिकल्स कॅप्स (कोलॅप्सीबल आणि लॅमी ट्युब कॅप्स),
पेस्टीसाईड पॅकेजिंग, एच.डी. आणि पी.पी. बॉटल

बाबाजी कंस्ट्रक्शन कं.

सिडको आणि सरकारमान्य प्राप्त १ रुम हॉल किचन, २ रुम हॉल किचन
दुकानाचे गाळे तसेच इन्डस्ट्रीअल गाळे कर्ज सुविधांसहित योग्य भावात मिळतील.

जनार्दन एच्. पाटील
धीचिन्न एच्. पाटील

राजेश एच्. पाटील
दुध्याल एच्. पाटील